PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdob« v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

TRST
... 6 - PP 559
6-600
...
8
...aggio 1
...32-535723

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVIII. št. 187 (14.278)

Trst, četrtek, 13. avgusta 1992

13 -08- 1992

60100200
8554 AA
OSREDNJA KNJIŽNICA
P.P.132
66001 KOPER

Jutri v Bruslju spet konferenca ES o Jugoslaviji pod vodstvom lorda Carringtona

V varnostnem svetu OZN danes o omejeni uporabi sile v Bosni

Obravnavana bo tudi resolucija, ki zadeva odgovornost za vojne zločine in taborišča smrti - Vojaški načrt ima pripravljen tudi Nato - Panić se bo sam povabil v Bruselj

NEW YORK — Najnovejša resolucija, o kateri bo Varnostni svet Združenih narodov razpravljal in glasoval danes, je prvi takšen dokument, ki po štirimesečni moriji v Bosni in Hercegovini agresorjem v tej državi grozi z »vsemi ukrepi, tudi vojaškimi«, pa čeprav le za zaščito človekoljubnih konvojev v Bosni in Hercegovini. Po mnenju diplomatov je ta dokument bržkone tudi prvi korak k mednarodnemu vojaškemu posredovanju v Bosni in Hercegovini. Kot ocenjujejo, ima resolucija vse možnosti za sprejetje, saj je tudi Rusija napovedala, da jo bo podprla. Tudi ruski veleposlanik v Washingotnu je včeraj izjavil, da bo njegova država podprla resolucijo Varnostnega sveta Združenih narodov, ki dovoljuje uporabo sile za zavarovanje pošiljanja človekoljubne pomoči Bosni in Hercegovini. Hkrati pa je opozoril, da mora biti mednarodna skupnost previdna, da ne bi obtožila le Srbov za zločine v BIH, »saj so tudi Muslimani in Hrvatje odgovorni za vojno v tej državi.« VS OZN naj bi danes glasoval tudi o drugi resoluciji, ki zahteva, da Rdečemu križu in drugim mednarodnim organizacijam takoj dovolijo obiskati ujetniška taborišča v nekdanji Jugoslaviji. V zvezi s tem so v Sarajevu včeraj sporočili, da so srbski napadalci do zdaj postavili na ozemlju Bosne in Hercegovine 111 koncentracijskih taborišč, v Srbiji in Črni gori pa še dodatnih sedemnajst.

Radio Bosne in Hercegovine je poročal, da Srbi zdaj, ko pričakujejo nadzor mednarodne skupnosti, mrzlično odstranjujejo trupla iz neposredne bližine taborišč in jih zažigajo, čistijo pa tudi prostore, da bi s tal zidov odstranili kri in druge sledove, ki bi lahko pričali o mučenju in pobijanju zapornikov.

V sozvočju z najnovejšo resolucijo Varnostnega sveta, ki predvideva tudi uporabo vojaške sile, bodo tudi predstavniki šestnajstih držav članic pakta Nato jutri razpravljali o strogo zaupnih načrtih za napotitev

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Beg iz BiH se nadaljuje

Iz Sarajeva je včeraj s 5 avtobusi odšlo 300 otrok in žensk (Telefoto AP)

James Baker zapušča State department za Bushev volilni štab

WASHINGTON — Ameriški državni sekretar James Baker zapušča State department. Kot je sporočila televizijska mreža CNN, bo s svoje funkcije odstopil že danes, nadomestil ga bo njegov namestnik Lawrence Eagleburger. Baker bo okrepil volilni štab predsednika Georga Busha, pri tem pa mu bo pomagala skupina sodelavcev, začenši z glasnico State departmenta Margaret Tutwiler. Njegova naloga nikakor ne bo lahka, saj Bush vse bolj izgublja priljubljenost med ameriškimi volilci.

Bakerjeva poteza ni nepričakovana. V preteklosti se je namreč večkrat izkazal kot uspešen vodja volilnih kampanj; pred štirimi leti je bil njegov doprinos odločilen, uspešen pa je bil tudi na predsedniških volitvah leta 1980. Takrat je Bushu sicer spodletela republikanska nominacija, bil pa je izvoljen za podpredsednika ZDA.

Vlada obljubila ljudem podatke za poravnavo novega davka ISI

RIM — Če ni pred katastrskimi uradi hude gneče, kar stopite v vrsto, drugače pa se vam nikamor ne mudi, ker je časa za poravnavo davka več kot dovolj in ker vam bomo pravočasno postregli z vsemi potrebnimi podatki za izračun višine vplačila. Tako je dejal podtajnik v predsedstvu vlade Fabio Fabbri, ko je včeraj pojasnil, kaj bo ukrenilo finančno ministrstvo za to, da olajša ljudem poravnavo izrednega davka na nepremičnine - ISI (imposta straordinaria sugli immobili). Medtem pa se je na tisoče oseb še zmeraj gnetlo pred katastrskimi uradi, da bi zvedeli za ažurnirane katastrske rente, na podlagi katerih se oblikuje davčna stopnja.

Program, s katerim želi ministrstvo vsaj ublažiti naravnost panično vzdušje, predvideva naslednje: danes bodo začeli razdeljevati javnim in zasebnim, vsedržavnim in krajevnim sredstvom množičnega obveščanja - radijskim in televizijskim postajam ter dnevnemu in periodičnemu tisku - pojasnjevalno gradivo o diferenciranem izračunavanju novega davka; do konca avgusta bodo porazdelili preglednice s podatki o popisanih nepremičninah v posameznih občinah, iz katerih bo mogoče izluščiti katastrska merila; ob koncu meseca bodo pričeli brezplačno deliti perifernim uradom finančne uprave in pristojnim občinskim uradom priročnik v petmilijonski dokladi, poimenovan tudi »naredi si sam« (torej: izračunaj si davek kar sam); prvega septembra bodo aktivirali zeleno, se pravi brezplačno telefonsko številko (1678-66255), pa tudi informacijski sistem videotel (stran 6885); istočasno bodo nalepili po vsej državi 60.000 pojasnilnih lepakov, a dobrih tisoč perifernih finančnih uradov bodo opremili s terminali, ki bodo omogočili povezavo s katastrskimi arhivi. Poskrbljeno bo tudi za italijanske državljane v tujini, ki bodo ustrezne informacije dobili pri konzularnih in diplomatskih predstavništvih. Važno vlogo pa bodo pri vsem tem igrale tudi stanovske in sindikalne organizacije ter patronati, ki bodo prav tako posredovali svojim članom vse potrebne informacije.

Davek bo treba poravnati do 30. septembra oziroma (s 3-odstotnim doplačilom) 15. decembra - odloga pa ne bo. Potolažimo se: težave z ISI nam bodo vsaj olajšale izračun novega občinskega davka na nepremičnine (ICI), ki ga bomo začeli vplačevati prihodnje leto...

Novoizvoljeni upravi potrjujeta globok volilni zasuk na desno

Staffieri (LpT) spet tržaški župan Na Pokrajini odločilen glas MSI

TRST— Listar Giulio Staffieri je bil sinoči izvoljen za novega tržaškega župana, za predsednika pokrajinske uprave pa socialist Dario Crozzoli. Slednji je bil izvoljen z odločilnim glasom neofašistov. PSI je med debato v občinskem svetu napovedal, da bo Crozzoli odstopil, kar se bo najbrž zgodilo po njegovi zaprisegi.

Trst je z izvolitvijo novega občinskega in pokrajinskega odbora potrdil zasuk na desno, ki je prišel jasno do izraza že na junijskih upravnih volitvah. Staffieri, ki je že vodil Občino, je »zaslovel« kot župan, ki je z okrožnico prepovedal občinskim uslužbencem, da sprejmejo prošnje in dopise v slovenščini. To okrožnico je kasneje razveljavil šele občinski komisar Ravalli.

Za Staffierijevo upravo so poleg predstavnikov LpT, PSI in KD glasovali tudi liberalci in neofašisti, vsi ostali so bili proti. Za pokrajinski odbor pa so poleg treh koalicijskih strank -kot rečeno- glasovali tudi misovci. Za podžupana je bil izvoljen Magnelli (KD).

NA 5. STRANI

Včerajšnje zasedanje tržaškega občinskega sveta (Foto Križmančič)

Obsojenci v ZDA lahko izbirajo način usmrtitve

WASHINGTON — Združene države Amerike za marsikoga predstavljajo obljubljeno deželo bogastva in svobode. Tem predstavam o svobodi bo zdaj treba dodati še eno, ki pa ni svetla temveč izredno mračna. Obsojenci na smrt v Kaliforniji bodo namreč odslej lahko svobodno izbirali, kako bodo želeli umreti: v plinski celici ali pa bodo rajši videli, da jim bo krvnik v žilo zabodel smrtonosno injekcijo.

Ta nečloveški sklep je sprejela državna skupščina v Sacramentu, ki je istočasno kot metodo za eksekucijo odobrila smrtonosno injekcijo. Predlog o tem je dal krajevni poslanec Mc Clintock aprila letos le nekaj ur po dolgotrajni in strašni agoniji na smrt v plinski celici obsojenega Altona Harrisa v San Quentinu.

Harrisova smrt, šlo je za prvo izvedbo smrtne kazni po 25 letih v Kaliforniji, je sprožila vrsto polemik, med katerimi so mnogi trdili, da trpljenje v plinski celici predstavlja še dodatno nepotrebno okrutnost do obsojenca.

Zdaj so se v Kaliforniji odločili za bolj »človeško« izvedbo smrtne kazni, pa še izbira je mogoča, o nečlovečnosti te svobode pa niti besede...

Nova huda nesreča: 4 mrtvi, 22 ranjenih

PALMI (REGGIO CALABRIA) — Manj kot teden dni po tragediji pri Melegnanu je na italijanskih avtocestah prišlo do nove hude nesreče. Na avtocesti Salerno-Reggio Calabria v bližini Palmija, na delu, kjer je promet dvosmeren, so včeraj zvečer umrle štiri, ranjeno pa je bilo 22 oseb.

Po podatkih prometne policije je nesrečo povzročil voznik francoskega tovornjaka, ki je izgubil nadzor nad vozilom. Od zadaj je trčil v neko fiesto, ta pa je nato na nasprotni strani cestišča trčila še v dve vozili. »Ponoreli« francoski tovornjak pa je nato trčil še v tovornjak naložen s paradižniki in nato še v neki »A112«. Zaradi hude nesreče je bil promet na avtocesti A3 prekinjen in v času, ko poročamo, je bil sedem kilometrov dolg odsek med Gioa Tauro in Palmijem še vedno zaprt, promet pa so preusmerili na državno cesto št. 18, kar je povzročilo velike zastoje.

Medtem ko je židovska vlada prepovedala odkup arabskih nepremičnin v Jeruzalemu

Negativne reakcije arabskih držav na nedavni ameriško-izraelski minivrh

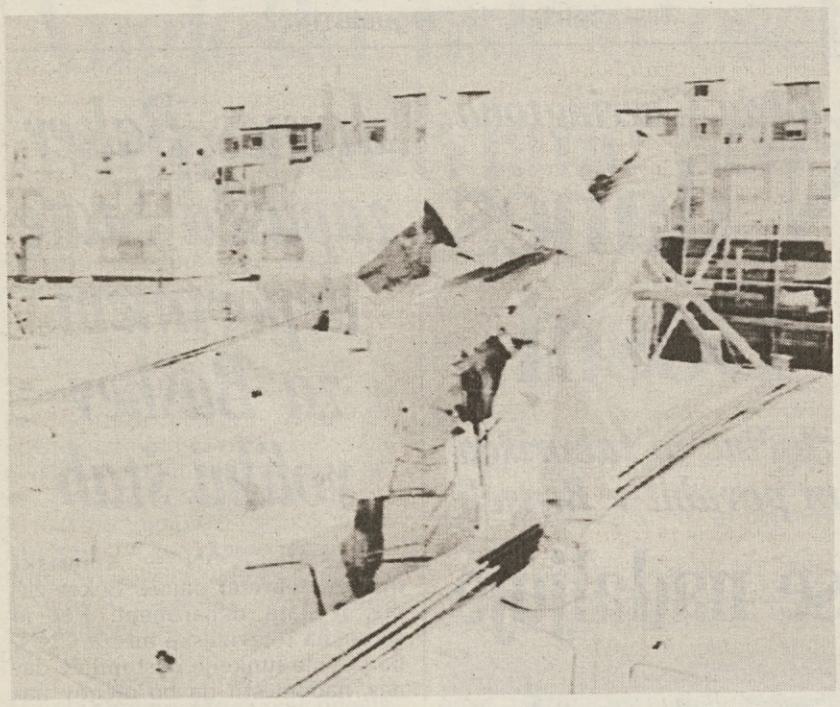

Arabski delavec na gradbišču novega židovskega naselja (Telefoto AP)

AMAN, DAMASK — Reakcije arabskih držav na nedavni minivrh med ameriškim predsednikom Bushem in izraelskim ministrskim predsednikom Rabinom so bile večinoma negativne. Najbolj kritični so bili množični mediji, ki poudarjajo, da so bila ameriška zagotovila za precejšnje posojilo Izraelu preuranjen korak.

Med najbolj kritičnimi je glasilo sirske vladne stranke Al-Baas, ki trdi, da rezultati izraelsko-ameriških pogovorov predstavljajo hud udarec za bližnjevzhodni mirovni proces. Posledice tega lahko pridejo do izraza na izraelsko-palestinskih mirovnih pogajanjih, ki se bodo v kratkem nadaljevala v Washingtonu. Tudi jordanski tisk graja odločitev Washingtona: večina časopisov poudarja, da bi morali Američani, če že nameravajo zagotoviti finančna posojila Izraelu, počakati na konkretne rezultate v mirovnem procesu. Do bistvenega napredka doslej še ni prišlo, zato je Busheva poteza napačna. Podobno, vsekakor pa bolj oprezno stališče je izrazil jordanski zunanji minister Kamel Abu Jaber. Nenavadno kritični so bili tudi egiptovski časopisi; poudarili so, da kreditna jamstva ZDA pomenijo ponižanje za Arabce. Razloge za to pripisujejo Bushevim poskusom, da bi pridobil podporo židovske skupnosti. Do Busha je bila kritična tudi PLO.

Izraelska vlada je kljub temu včeraj naredila nadaljnji korak k spravi s Palestinci. Ministrstvo za gradbeništvo je namreč (v nasprotju z že sprejetimi odločitvami) sklenilo, da ne bo odkupilo arabskih nepremičnin v vzhodnem delu Jeruzalema. Odkup arabskih zemljišč in stavb je doslej bilo predmet ostrih sporov med Židi in Arabci in opazovalci so mnenja, da predstavlja poteza izraelske vlade pozitiven premik. S tem sklepom pa ne soglašajo najbolj skrajne židovske skupine, ki so glasno napovedale, da se bodo sklepu odločno zoperstavile.

V Milanu nova sodna obvestila še za štiri parlamentarce

MILAN, BENETKE — Milanski sodniki so včeraj poslali sodna jamstvena obvestila še štirim parlamentarcem. To sta socialista Sergio Moroni in Pierluigi Polverari ter demokristjana Severino Citaristi in Cesare Golfari. Moroni in Citaristi sta se zaradi vpletenosti v milansko afero o podkupninah doslej že pojavila pred sodniki.

Najbolj znan od preostalih dveh je 59-letni senator Cesare Golfari. Ta ima za sabo dolgo politično kariero; vrsto let je bil svetovalec v deželni skupščini, med drugim tudi načelnik svetovalske skupine KD in predsednik deželnega odbora. Leta 1987 je bil izvoljen v parlament, na zadnjih volitvah so ga na tem mestu potrdili. Cesare Golfari je bil na spisku članov framasonske lože P2, vendar je demokristjanski voditelj vztrajno odklanjal vsakršno krivdo. Sedaj ga sodniki obtožujejo, da je prejemal podkupnino v zvezi z gradnjo nove bolnišnice v Leccu. Tudi Polverari je iz Lecca. V parlament so ga prvič izvolili leta 1987, do takrat pa je imel več odgovornih funkcij. Pred 10 leti so ga izvolili na čelo tamkajšnje federacije PSI, leta 1984 pa imenovali za podžupana Lecca.

Preiskava v Milanu je včeraj zamajala tudi lombardsko deželno skupščino. Z odborniškega mesta je odstopil demokristjan Antonio Simone. Simone naj bi priznal, da je od skupine podjetnikov prejel nekaj desetin milijonov lir. Denar naj bi bil namenjen gibanju Movimento popolare, vendar je Simone zanikal, da bi šlo za podkupnino. Simone je odstopil kmalu po zaslišanju. Zaslišali so tudi socialističnega voditelja Lorisa Zaffro, vendar se je ta poslužil pravice, da ne odgovarja. Zaffrova poteza ni nepričakovana, saj je v prejšnjih dneh napovedal, da se bo zagovarjal le pred pravdnikom Saveriom Borrellijem.

Ženske in otroci bežijo iz obleganega Sarajeva

SARAJEVO — Z večurno zamudo je včeraj iz Sarajeva odpotoval tudi konvoj s približno 300 otroki in ženskami muslimanske in hrvaške narodnosti, ki so namenjeni najprej v Split, nato pa bodo pot nadaljevali preko Slovenije v Avstrijo. Agencija Ansa, ki se je pri tem sklicevala na srbsko tiskovno agencijo Srna, je poročalo, da je bilo v konvoju pet avtobusov. Temu konvoju naj bi v naslednjih dneh sledil nov konvoj avtobusov, ki pa naj bi tokrat proti Srbiji odpeljal srbske otroke in ženske. Oba konvoja so organizirali potem, ko se je mirovnim silam OZN uspelo dogovoriti s srbskimi nacionalističnimi milicami, ki nadzorujejo vse najpomembnejše izvoznice iz Sarajeva.

Z bosansko-hercegovskih bojišč še vedno prihajajo pretresljive novice. V noči na sredo so srbske enote do polnoči srdito napadale Sarajevo. Mesto so obstreljevali z vseh strani in z vsemi orožji, najhuje pa je bilo v naseljih Mojmilo, Stari grad, Alipašino polje in Pofalići. Radio BiH je poročal, da so srbske sile na območje Višegrada poslale diverzantske enote, ki so se izkrcale na desnem bregu Drine in v dveh bližnjih vaseh pobile 150 ljudi. Višegrad pa so napadali z najmodernejšim težkim orožjem, vso noč pa so se vrstili tudi topniški napadi na Bihać. Potem ko so v drugi polovici noči napadi na Sarajevo ponehali, so v tem mestu včeraj zjutraj ponovno razglasili nevarnost letalskega napada. Z banjaluškega letališča so namreč vzletela letala jugoslovanske armade in med drugim preletavala območje občine Visoko, ki je trideset kilometrov oddaljeno od Sarajeva. Ni podatkov o tem, ali so letala tudi bojno delovala. Radio BiH pa je hkrati sporočil da sta dve letali bombardirali Jajce. Na mesto sta odvrgli tudi kasetne bombe. Po prvih podatkih v središču mesta žrtev ni bilo. Srbske enote so zjutraj začele s protiletalskimi strojnicami in topovi obstreljevati sarajevsko občino Stari grad. Z židovskega pokopališča na Marin dvor in pred otroško ambasado streljajo ostrostrelci, ki so dejavni tudi v Novem Sarajevu. (NIA)

Premier ZRJ Panić napovedal priznanje Slovenije in Hrvaške

ANKARA — Neutrudni Panić je tudi včeraj nadaljeval diplomatsko ofenzivo. Na lastno prošnjo je obiskal Ankaro, pogovori pa naj bi zajemali predvsem razmere v BiH. Obisk vzbuja zanimanje predvsem zato, ker je Turčija minuli teden objavila podroben načrt bombardiranja srbskih položajev okoli Sarajeva.

Med poletom iz Beograda proti Ankari pa je Milan Panić poskrbel za še eno presenečenje. V pogovoru z novinarjem radio Beograd je dejal, da bo Srbija še istega dne priznala Republiko Slovenijo. Beograjski radio je to objavil v osrednji popoldanski informativni oddaji. Panić je napovedal tudi skorajšnje priznanje Hrvaške.

Med diplomatskimi prizadevanji na ozemlju nekdanje Jugoslavije velja omeniti tudi včerajšnji obisk državnega tajnika britanskega zunanjega ministrstva Douglasa Hogga v Zagrebu. Ob tem je izrazil zadovoljstvo, ker se je hrvaški predsednik Tudjman strinjal z rešitvijo problematike Bosne in Hercegovine kot države, ki spoštuje načelo treh konstitutivnih narodov. Po pogovorih z evropskimi opazovalci v hrvaškem glavnem mestu je britanski diplomat odpotoval še v Beograd na sestanek s srbskim predsednikom Miloševićem. (NIA)

• V OZN danes

NADALJEVANJE S 1. STRANI

večdesettisoč vojakov, da bi zavarovali človekoljubne konvoje v nekdanji Jugoslaviji. Na sestanku naj bi preučili več načrtov akcije, ki so jo pripravili vojaški strokovnjaki, vendar pa naj ne bi odločali o tem, ali bodo katerega izmed teh načrtov tudi uresničili. Ob tem je zanimiva izjava nekega ameriškega generala o tem, da bi Združeni narodi potrebovali 400.000 vojakov in najmanj leto dni za ustavitev vojne v nekdanji Jugoslaviji. Pa tudi to ne bi bilo zadostno zagotovilo, da se spopadi ne bi nadaljevali, ko bi se mednarodne sile umaknile.

Sicer pa se bo naslednji krog pogovorov o Bosni in Hercegovini začel jutri v Bruslju, kjer bo hkrati tudi plenarno zasedanje konference Evropske skupnosti o Jugoslaviji. Predsedujoči konference o Jugoslaviji lord Carrington je že uradno povabil predsednike vseh šestih nekdanjih jugoslovanskih republik naj se konference udeležijo. Pogovore o Bosni in Hercegovini med predstavniki treh narodnostnih skupnosti so ustavili 29. julija, ko so predstavniki Muslimanov zavrnili politična pogajanja vse dotlej, dokler bodo na ozemlju Bosne in Hercegovine potekali boji.

V zvezi s tem so iz Beograda sporočili, da bo Srbijo in Črno goro predstavljala skupna delegacija, lord Carrington pa je dejal, da bo odločitev o udeležbi ZRJ, ki je večina držav ne priznava, sprejel v kratkem. Jugoslovanski premier Panić je na to reagiral v svojem znanem slogu ter dejal, da bo v petek sodeloval na konferenci v Bruslju, pa če ga bo lord Carrington povabil, ali pa ne. (NIA)

Pretresljive zgodbe iz bosanskega pekla

ZAGREB — Malo pred džamijo v Zagrebu sedi ženska s svojo družino. Dva tedna že čaka in spi na prostem. V džamijo, kjer spijo nekateri begunci je ne pustijo. Živi od tistega, kar ji dajejo mimoidoči.

Po navalu iz BiH so uradne Hrvaške kapacitete za sprejem in oskrbo beguncev iztrošene. Zdi se kot, da je vse odpovedalo: mednarodna skupnost,politika, vera, upanje v Ameriko. Kljub vsemu ljudje mrzlično iščejo druge možnosti za pomoč.

Zjutraj je iz bosanskega Posušja v Zagreb pripeljal avtobus poln beguncev. Avtobus je bil del neuradne iniciative, ki sta jo začela dva brata, ko sta z zadnjimi nemškimi markami najel avtobus. Eden od bratov, ki je bil v civilnem življenju gledališki kritik pripoveduje: »Nimamo stikov z uradnimi organizacijami. Kot posameznik lahko več storim. Regionalna društva Bosancev, ki delujejo izven BiH so edina, ki so zmožna, kaj narediti. V Ljubljani imate npr. humanitarno muslimansko društvo Merhamet, ki deluje znotraj islamske verske skupnosti. Toda do njega že obstaja neka odbojnost, tako so lahko samo regionalna društva jedro iniciativ. Oni poznajo ljudi iz svojih krajev.«

Gledališčnik sodeluje s temi društvi. Razlog je zelo preprost. Ljudje, ki so izgubili svoje domove se sedaj zbirajo okoli društev, ki predstavljajo dom in še neko širšo pripadnost - regijo. Trenutno je to sodelovanje najtesnejše s Kozaračkim društvom v Zagrebu, ki ima najeto privatno stanovanje za svojo dejavnost. Tu se zbirajo begunci in tu se zbira pomoč: krompir, moka, olje, zdravila.

Zadnja pošiljka pomoči prihaja od avstrijskega Karitasa. Nemalo težav je imela, da je res prišla do Zagreba. Na avstrijsko-slovenski meji so pikolovski slovenski cariniki voznika pustili tri ure čakati, čeprav je imel vse papirje urejene.

V klubu sedi in svojo zgodbo pripoveduje 63-letni begunec iz BiH, ki pripoveduje strašne zgodbe iz srbskih taborišč, v katerih je bil do nedavnega interniran: Omarska, Trnjepolje in Prijedor. Pretepanja, mučenja, vrezovanja križev s štirimi »S« - samo sloga Srbina spašava - na kožo, posilstva, stradanje so nekaj vsakdanjega. Med pripovedovanjem kadi cigareto za cigareto. K zgodbam dodaja: »Kar vam pripovedujem je v resnici trikrat hujše.« Njegovega nečaka, ki je bil v rezervnem sestavu bosanske policije so zmaličili: odsekali so mu nos, ušesa, prebodli roke in noge ter ga živega zažgali.

Po napadu in okupaciji srbskih sil so po megafonu razglašali, da se lahko pebivalci mesta zatečejo k Rdečemu križu v Prijedoru. Toda namesto k Rdečemu križu so jih avtobusi pripeljali v taborišča. Kasneje so ga izpustili. Pridružil se je begunskemu konvoju. Na poti v varnost so v vagonu, kjer je bil, zbrali tri kile različnih valut in poldrugo kilo zlata, da so se odkupili.

Z istim avtobusom je prispelo tudi 17-letno dekle, ki se je pustilo dvakrat posiliti, da je lahko preživelo. Ob njej sedi mladoletnik, ki je preživel taborišče in je iz njega zbežal, tako da se je sredi neke zmede pridružil begunskemu konvoju žensk in otrok. Pred predajo beguncev je bil priča, kako je srbski stražar na mah z rafalom pokončal žensko, ki se je pritožila.

Begunci, ki so prišli z avtobusom bodo šli k sorodnikom, nekateri naprej v Slovenijo in Avstrijo. Nekateri se bodo že kako znašli. Nekateri pa se bodo znašli v zbirnih centrih. Ta možnost je najnižja na spisku prioritetnih možnosti za iskanje zavetišča in hrane, ki jo imajo begunci.

V klubu premišljujejo, kako bi 17-letnico prepeljali v Slovenijo in potem naprej v Avstrijo v mir. Težko bo, baje nima pravih papirjev. Slovenija zavrača tiste, za katere tranizit ni urejen. Zavrača pa tudi vojne obveznike.

Glede na razmere v Bosni se zdi to gledališčniku razumljivo, toda dodaja, da so mnogi obvezniki, ki prihajajo kot begunci, preživeli zelo hude stvari po koncentracijskih taboriščih in so sedaj psihično zlomljeni in jih je nekam treba poslati na psihično rehabilitacijo. Hrvaška v polvojnem stanju verjetno ni pravi naslov za tako rehabilitacijo.

Begunci vedo marsikaj pikrega povedati na račun Slovenije. 63-letnik pravi: »Slišim, da se slovenska vlada nekorektno obnaša do nas Muslimanov in Hrvatov, priporočil bi jim, da bi se spomnili, kako je bilo med njihovo vojno. Če nimamo posebnih papirjev, nam ne dovolijo prehoda čez Slovenijo, toda mi ne prihajamo iz lastne izbire in zagotovo ne bi bili tako revni, če bi lahko vsi narodi složno živeli.«

Amerika je edina, ki je znala premostiti razkole in sovraštva nastala po njeni državljanski vojni. Bosna se obrača k njej in pričakuje pomoč, intervencijo. Todo pomoči ni. Upanje v Ameriko je torej zamrlo. V obe Ameriki. Tisto, ki ima Washington kot glavno mesto in tisto Ameriko, ki je malo bliže, kajti kot pravijo nekateri, glede na BiH in Hrvaško je Slovenija Eldorado - Amerika pravzaprav. (NIA)

Z odločilnim prispevkom kmetov v FJK

Biološko gorivo namesto bencina

TRST — V Furlaniji-Julijski krajini se začenja spet razpravljati o biodizlu, torej o pogonskem gorivu, pridobljenem s primerno predelavo kmetijskih proizvodov. Biološki dizel naj bi odpravil onesnaževanje, obenem pa blagodejno vplival tudi na kmetijske dejavnosti, saj so te v naši deželi (kot drugje v Italiji) zabredle v težave zaradi zasičenja tržišča oziroma zaradi proizvodnih viškov.

Za kaj pravzaprav gre? Gre za to, da je deželna vlada sprejela ustrezni predlog odbornika za prevoze in promet Giancarla Cruderja ter sklenila ustanoviti posebno študijsko komisijo, ki naj preveri stvarne možnosti za sistematično pridobivanje pogonskega biološkega goriva. Komisijo bodo sestavljali strokovnjaki, ki jih bodo imenovale deželne direkcije za prevoze, industrijo in kmetijstvo ter deželni odbor za energijo. Delo komisije bo usklajal deželni center za kmetijsko eksperimentiranje v Pozzuolu, ki je v glede raziskovalnega dela na avantgardni ravni v vsedržavnem merilu.

Odbornik Cruder je svoj predlog iznesel deželni vladi na podlagi rezultatov nedavnega zasedanja o biološkem dizlu, ki je bilo v Latisani in na katerem so izvedenci izrecno poudarili številne prednosti pridobivanja ekoloških goriv za pogon vozil s predelavo kmetijskih proizvodov; takšna dejavnost bi bila v Furlaniji-Julijski krajini toliko lažja, ker je tod kmetijstvo razmeroma močno razvito, posebno seveda v furlanskih nižinah.

Za zadevo se vidno zanima tudi kemijsko podjetje Novamont, kar je posredna podpora vsemu načrtu. Omenjena študijska komisija bo morala nadrobno proučiti, kakšne učinke utegne imeti proizvajanje ekoloških goriv na primarno dejavnost, na zaposlenostno raven (uresničitev načrta naj bi odprla številna nova delovna mesta) in seveda na krajinsko okolje.

Zernatto obišče deželo FJK

VIDEM — Septembra (ali oktobra) bo uradno obiskal Furlanijo-Julijsko krajino predsednik avstrijske Koroške Christof Zernatto in to na povabilo predsednika deželne vlade FJK Vinicia Turella.

Na razgovorih bo tekla beseda o problemih, ki so skupni obema deželama, poseben poudarek pa bo veljal vprašanju nadaljnjega turističnega in sicerščnjega razvoja Mokrin ter problemom, ki so povezani s pospeševanjem gospodarskega sodelovanja s srednjo in vzhodno Evropo.

V zvezi z Mokrinami velja omeniti, da je na delu mešana italijansko-avstrijska skupina, da pa je to njeno delo težko zaradi finančnih težav, ki bremenijo deželno upravo FJK. Predsednik Turello je že svojega dne opozoril avstrijsko stran, da bo mogoče italijansko območje Mokrin, kakor tudi širše območje Tablje in Trbiža razvijati le postopoma in v skladu z ondotnimi krajinskimi značilnostmi.

Agriturizem potrebuje več podpore

VIDEM — V Furlaniji-Julijski krajini se ta čas bavijo z agriturizmom natanko 504 kmečka gospodarstva, a od teh jih je kar 419 v videmski in goriški pokrajini. V pordenonski pokrajini se kmečki turizem zaenkrat uveljavlja s težavo, na Tržaškem pa ga ne more biti veliko zaradi ozemeljske omejenosti. Vsekakor se ga da še bolj razviti in ovrednotiti, a pod pogojem, da mu to omogočijo pristojne deželne in krajevne oblasti z davčnimi olajšavami. Davki preveč obremenjujejo kmečka gospodarstva, ki zaokrožajo premajhne dohodke z agriturizmom, po drugi strani pa čutijo vse bolj tudi nezakonito konkurenco. Pritožujejo se, da jim hodijo v zeljnik osmičarji in gostilničarji, zato zahtevajo od občinskih uradov, da naredijo red. Skratka, potegniti je treba jasno črto ločnico med gostilno, osmico in kmečkim turizmom.

Videmsko pokrajinsko odborništvo za kmetijstvo bo šlo na roko agriturističnim objektom na ta način, da bo sporazumno z ustreznim deželnim odborništvom izdalo neke vrste agrituristični vodič: vseboval bo zakonske predpise in pravilnike ter vsakovrstne informacije.

Kardinala Josefa Ratzingerja sprejeli v brixensko bolnico zaradi lažje poškodbe na glavi

BOCEN — Kardinal Josef Ratzinger, prefekt kongregacije za versko doktrino, ki prebija poletne počitnice v Brixnu, je včeraj nerodno padel v kopalnici in se lažje ranil v glavo. Prepeljali so ga v krajevno bolnišnico in mu takoj zašili rano. Zdaj leži na opazovanju v medicinskem oddelku, ki ga vodi prof. Armin Waldthaler. Prvi je priskočil kardinalu na pomoč Johann Messner, ki je podpredsednik akademske teološke šole v Brixnu. Josefa Ratzingerja bodo odpustili iz bolnišnice po vsej verjetnosti že danes.

Ljudje so bili cele tri mesece brez pisem in pokojninskih nakazil

Pismonoša na zatožno klop ker je hranil vso pošto doma

TREVISO — *Dvajsetletni Maurizio Rizzetto s stalnim bivališčem v Margheri pri Benetkah je skuhal prebivalcem Castelminia di Resana in Badoereja v treviški pokrajini lepo godljo. Namesto da bi jim prinašal poštne pošiljke, je te lepo hranil doma, oni pa so čakali in čakali. Maurizio nima stalne zaposlitve, nazadnje sta ga vzela za tri mesece v službo poštna urada omenjenih dveh krajev, on pa nič. Trgovec je zaman čakal fakturo, upokojenka penzijo, zaročenka fantovo pismo... Končno jim je pošlo potrpljenje pa so zadevo prijavili pristojnim oblastem. Namestnik državnega tožilca v Trevisu Bruno Bruni je odkazal preiskavo, policija je preiskala Mauriziovo stanovanje in glej: našla je poštarsko torbo, v kateri je bilo več kot 1100 pisem, tiskovin, nakazil, razglednic, revij in še kaj. Čemu vsega tega mladenič ni raznesel, ne vemo, vemo pa, da bo moral jeseni krotko na zatožno klop.*

Tradicionalne prireditve v Dutovljah se morda udeleži tudi Milan Kučan

Kmalu 20. praznik terana in pršuta

DUTOVLJE — Vaška skupnost Dutovlje bo priredila od petka, 21., do nedelje, 23. avgusta, že 20. tradicionalni praznik terana in pršuta. V pestrem kulturnem programu naj bi bil tudi sprevod okrašenih kmečkih vozov in podelitev priznanj najboljšim vinogradnikom Krasa. Glede same organizacije in programa smo se pogovarjali z enim glavnih organizatorjev - Brankom Možetom.

Lanskoletno praznovanje v Dutovljah je zaradi vojnih razmer odpadlo. Žal pa se je letos pokazal majhen interes vaščanov za sodelovanje na tem prazniku, saj je na dveh zborih občanov sodelovalo le 15 krajanov. Po pooblastilu krajevne skupnosti Dutovlje, ki sicer šteje sedem vasi, je organizacijo prevzel Branko Može, ki bo skušal s pomočjo vaške skupnosti čimbolje izpeljati praznik, ki bi moral biti prebivalcem Dutovelj v zadovoljstvo, saj bo letos jubilejen. Pogoj za izvedbo praznika je vsekakor popravilo električne napeljave in ureditev sanitarij na prireditvenem prostoru, kar bo pravočasno urejeno.

Zaradi obsežnejših priprav prostora ste se odločili, da bo letošnja prireditev trajala kar tri dni. Bi nam hoteli predstaviti program?

»Praznik terana in pršuta se bo pričel v petek, 21. avgusta, ko bo za ples za mlade poskrbel ansambel California. V soboto, 22.8., ob 20. uri se bodo člani amaterskega gledališča iz Povirja predstavili z delom Vilharja in Levstika "Kako smo se ženili" v režiji Aleksija Pregarca, nakar bo sledil ples z ansamblom Venera in Andrejem Šifrerjem. V nedeljo bo ob 14. uri otvoritev zanimive razstave del Krasa, na kateri bodo poleg članic aktiva kmečkih žena iz Sežane sodelovali tudi ostali kmetje in umetniki. Ob 15. uri bo sledil sprevod kmečkih vozov ob spremstvu godbe na pihala iz Divače in mažoretk iz Povirja. Ker opažamo, da zanimanje za povorko kmečkih vozov upada, pozivamo vse, da čimprej sporočijo organizatorju svojo udeležbo na tej prireditvi. Pri šanku vinogradnikov prirejamo degustacijo njihovih vin. Program bo vodil in povezoval Sašo Hribar, znan po sodelovanju na Radiu Ga-Ga. Pričakujemo tudi predsednika predsedstva Republike Slovenije Milana Kučana, ki smo ga toplo povabili v naše vinorodne kraje. Ob 18. uri bo sledila podelitev priznanj najboljšim vinogradnikom Krasa, zatem pa še ples z ansamblom Ottavia Brajka in Venero iz Postojne.«

Kako so se na praznik odzvali ostali subjekti?

»Opažamo, da zanimanje za praznik terana in pršuta s strani gospodarskih organizacij upada zaradi slabega finančnega stanja firm, čeprav bi nekatere firme morale sodelovati kot sponzorji, saj se na prazniku reklamira prav njihove proizvode. Tudi sredstva iz turistične takse so precej majhna, da je nemogoče pokriti cel kulturni program in ostale stroške, ki nastanejo pri izpeljavi take prireditve. Zato smo se odločili, da se pobere minimalna vstopnina, s katero bomo skušali pokriti vsaj nekaj stroškov. Na dosedanjih prireditvah sicer ni bilo vstopnice (saj smo stroške krili iz dobička šanka krajevne skupnosti), vendar menimo, da bodo obiskovalci rade volje dali simbolično vstopnino 100 SIT, da si bodo ogledali številne prireditve in predvsem zanimiv program.«

Organizator je poskrbel za dobro gostinsko ponudbo in domačo kapljico, ki je prav gotovo ne bo manjkalo. Po dolgih letih bodo obiskovalci zopet lahko nazdravili z domačim teranom.

OLGA KNEZ STOJKOVIČ

Ob šestdesetletnici protifašističnih demonstracij kmetov

Gospodarska kriza leta 1929 je težko prizadela vse sloje prebivalstva v Italiji, najbolj pa delavce in kmete. V Emiliji so kmetje javno nastopili proti fašističnemu režimu. Odločno so zahtevali znosnejše življenje, ker jih je pestila velika revščina. Položaj istrskega kmeta, priklenjenega na borno malo kmetijo, ob obali še na kolonat in spolovinarstvo, v razmerah, ko so številne male kmetije propadle na dražbi, je daljšal vrste obubožanih kmetov in vaških revežev. Slovenska Istra je imela sorazmerno malo goveje živine. Kmetje so jo prodajali za 1 liro žive teže, mesarji pa meso po 8 lir za kg. Vinski pridelek je kmet sploh težko prodal zaradi preoblilice italijanskega vina. Vinska kriza je postala domala kronična.

Na pobudo Natala (Božidarja) Kolariča od Koroščev pri Miljah, člana Komunistične stranke Italije, je prišlo med 1931. in 1932. letom do ilegalnih srečanj in sestankov med komunisti ter njihovimi simpatizerji v raznih krajih na Primorskem in v Slovenski Istri. Pred fašističnim pregonom je spomladi 1931 pobegnil v Francijo. Decembra 1930 pa je (v sodelovanju s Klementom Purgerjem in drugimi domačini) organiziral v Gabrovici okrožno strankino konferenco. Iz emigracije so ga poslali na domača tla, da bi reorganiziral strankino delovanje in njen tisk. Novembra 1931 se je Kolarič povezal z Avguštinom Furlaničem iz Dekanov in Ivanom Cahom iz Bertošev pri Rižani in namestili so ciklostilno tehniko v prazni hiši Lidije Barutove v Gabrovici, zibelki protifašističnega delovanja; delovati je začela aprila 1932. Njeni sodelavci so si takole razdelili delo: Kolarič je tipkal matrice na pisalni stroj, na ciklostilu pa sta delala brata Franc in Andrej Ivančič, Izidor Ivančič in Benjamin Pečar, Gabrovčani. Pomagala sta jim Albert Ivančič in Albert Primožič.

Tiskarsko delo, prihodi in odhodi iz tehnike so bili strogo tajni. Kmalu so bili mnogi kraji na Primorskem in tudi v hrvaški Istri zajeti s številnimi protifašističnimi letaki in lističi. Začeli so tiskati Kmetski glas, glasilo Združenja za obrambo kmetov. Iz edine izdane številke je razbrati poziv na upor: »Kmetje, vstanimo! Naraščajoči davki so brezkončni. Cene naših skromnih pridelkov padajo, tako da dnevno propadajo mali posestniki. Rubeži in zaplembe imovine so na dnevnem redu. Za 50-100 lir zaplenijo in prodajo krave, vole, konje, kar jim pride pod roko, čeprav je njihova vrednost 1000 lir. Za 700-800 lir dolga gredo cela posestva na boben. Združenje kmetske obrambe vasi vse zatirane in tlačene, izmozgane in propadle, da se udeležijo borbe proti fašističnemu tiranstvu. Naši hlevi so prazni. Naši pridelki gnijejo. Do zmage, kmetje! Mi umiramo pod davki, carinami in občinskimi dokladami. V šolah, ki smo jih mi sezidali, se šopirijo tuji učitelji in učiteljice. Smo brez zaslužka, brez kruha, brez svobode! Vsi skupaj v enotno fronto! Za obrambo našega kmeta in naših pravic.«

Ob koncu aprila ali prve dni maja 1932 so iz varnostnih razlogov premestili tehniko v bunker pri Mačkoljah. Pripravil ga je Anton Smotlak iz Mačkolj v dogovoru s Kolaričem. Bunker je pomagal urejati Matija Žerjal - Fič. Natisnjeno gradivo so razpečevali Ivan Sancin v Boljuncu, Maks in Josip - Mižo v Dolini, Martin Montanja v Ricmanjih in pri Domju, Avgust Dobrila in Jože Valenčič v drugih vaseh. Klement Purger in Ivan Ivančič sta odnesla precejšnjo količino gradiva v hrvaško Istro. Širili so ga tudi na Krasu, Goriškem in Vipavskem. V Ilirski Bistrici in njeni okolici so tako dejavnost opravljali Ivan Merkandel, Viktor Jelerčič, Viktor Bobek, Josip Ujčič in drugi. Navedeni so bili vključeni v ilegalno komunistično gibanje. Vse to je bilo le uvod za pripravo javnih protifašističnih kmečkih demonstracij. V ta namen je Kolarič v aprilu sklical na posvet v Gabrovico svoje sodelavce. Organizatorji so določili, da bosta govorila na demonstraciji Ivan Cah o kmečkem vprašanju, Alojz Primožič pa o delavskih pravicah.

Prva demonstracija je bila 29. junija 1932 takoj po maši pred dekansko občino. Številnim kmetom iz okoliških vasi so se pridružili domačini, vseh skupaj je bilo okrog 450 ljudi. Borbenim besedam govornikov so navzoči pritrjevali z odobravanjem. Zahtevali so, da se jim prikažejo predstavniki občinske oblasti. Dekanski župan se je dlje časa obotavljal. Naposled se je le prikazal v spremstvu občinskih uslužbencev in karabinjerjev. Predstavniki demonstrantov so mu predložili naslednje zahteve: na primeren način je treba urediti prodajo kmetijskih pridelkov, da ne bo kmet prizadet, ukiniti samski davek, odložiti plačilo kmečkih dolgov za nedoločen čas, dajati redno podporo občinskim revežem, vrniti na dražbi zaplenjeno premoženje prejšnjim lastnikom, zagotoviti zaposlitev brezposelnim delavcem in kmečkim proletarcem. Zahtevali so še nekatere druge obveznosti. Preplašeni župan jim je obljubil, da bodo storili vse, kar je v njihovi moči za njihovo uresničitev. 3. julija je bila podobna demonstracija v Kopru. Udeležilo se je je okrog 400 ljudi. Zbrali so se na sedanjem Titovem trgu prebivalci iz dolinske, dekanske, šmarske in koprske občine. Oblasti so štele Koper za fašistično trdnjavo, s sedežem podprefekture za Istro. Da je v njem prišlo do demonstracij proti fašizmu je bil predrzen dogodek brez primere. Demonstrantom je spregovoril Martin Montanja iz Ricmanj z enakimi zahtevami kot v Dekanih. Župan se jim ni prikazal. Namesto njega je prišel občinski tajnik. Policijski komisar je ukazal aretirati govornika in nekaj drugih demonstrantov. Vendar le za kratek čas, ker so navzoči glasno zahtevali njihovo izpustitev. Tako se je tudi zgodilo. Na koncu so oblasti obljubile, da bodo ugodile tem zahtevam.

Kmečke demonstracije so bile prelomnega značaja v boju proti fašizmu. Precej slovenskih istrskih družin je vrnilo fašističnim oblastem vsiljene fašistične obleke za njihove otroke. Nekateri avstrijski vojni invalidi so se celo odpovedali svojim invalidninam. Leta 1936 je nastala Ljudska fronta, v kateri so med seboj sodelovali komunisti in člani tajne narodne revolucionarne organizacije TIGR na Primorskem, po sklenjenem sporazumu o akcijski enotnosti med njimi v decembru leta 1935. Žal je že sredi julija leta 1932 prišlo do obsežnih aretacij protifašistov. Med njimi tudi Kolariča. Po končani preiskavi proti komunistom je prijavila tajna fašistična politična OVRA Posebnemu sodišču za zaščito države v Rimu 42 obtožencev. Od teh je bilo 20 z dolinskega, 12 z gabrovškega, 5 z miljskega in 5 z ilirskobistriškega območja. Nadalje so za policijsko konfinacijo in druge ukrepe prijavili 24 oseb. Tega leta pa je fašizem slavil z velikimi javnimi in bučnimi manifestacijami 10-letnico njegovega prihoda na oblast. Pokazal se je »širokogrudnega«. Amnestiral je tiste politične zapornike in konfinirance in osebe v policijski preiskavi, katerih že izrečena ali predvidena kazen ne bi presegla 5 let zapora ali konfinacije. Tako so bili deležni amnestije tudi omenjeni aretiranci, razen treh. Obsodili so Natala Kolariča na 12, Klementa Purgerja na 8 in Martina Montanjo na 6 let zaporne kazni. Uporen duh kmečkih ljudi je prišel do polnega izraza med NOB. Za svobodo je na Koprskem žrtvovalo življenje 1078 borcev in drugih žrtev nacifašističnega nasilja. Od teh je bilo 679 kmetov.

VID VREMEC

V iskanju informacij o davku na nepremičnine

Tudi v Trstu dolge vrste občanov pred katastrom

Tudi v Trstu, kot drugod po Italiji, doživlja katastrski urad v teh dneh pravi naval zaskrbljenih občanov, ki jim je Amatova vlada za rešitev državnih blagajn pred bankrotom naložila, da morajo do konca septembra plačati nov davek na nepremičnine.

Kot znano, vladni ukrep predvideva, da je treba do 30. septembra za razne nepremičnine (hiše, stanovanja in zazidljiva zemljišča) plačati dodatni davek v višini treh tisočink njihove vrednosti. Vrednost hiš, na katero izračunamo davek, ni tržna, ampak se določa na osnovi katastrskih parametrov. Zato je potrebno, da davkoplačevalec pozna katastrsko cono, kategorijo, razred ter število prostorov, ki sestavljajo nepremičnino (zona censuaria, categoria, classe, numero vani catastali). Na osnovi teh podatkov se izračuna katastrska vrednost nepremičnine in odgovarjajoči davek.

Za nepremičnine, ki niso vpisane v katastru ("fabbricati non censiti") pa bo davek izračunan s primerjalnim postopkom. Določena mu bo tako, glede na gradbene značilnosti in lokacijo ista katastrska renta, ki jo imajo enake nepremičnine, katerih renta je znana.

Kar pa zadeva kmečka poslopja, so le-ta oproščena davka, le če so katastrsko priznana kot taka.

Za prvo, oziroma za stanovanje kjer prebiva lastnik in njegova družina, se davek izračuna v višini dveh tisočink vreednosti stanovanja, znižana za 50 milijonov lir.

Vrednost zazidljivih zemljišč ugotavljamo na osnovi tržne cene glede na urbanistične namembnosti, ki jih zemljišču določajo regulacijski načrti posameznih občin.

Kot rečeno, je potrebno dodatni davek na nepremičnine plačati do 30. septembra 1992. Vplačilo davka pa bo mogoče opraviti tudi po tem datumu, in sicer do 15. decembra. V tem primeru bo potrebno omenjeni davek povišati za 3 odstotke, ki bodo šli na račun obresti brez dodatnih taks.

Določila vladnega odloka so torej dokaj zapletena in nejasna, odtod dolge vrste pred katastrskim uradom. Gornja slika **(foto Magajna)** kaže, kako je bilo včeraj zjutraj pred vrati urada na Korzu Cavour, pri tem pa je treba upoštevati, da se je vrsta nadaljevala na eni strani v notranjosti urada, na drugi pa po stopnišču. Srečneži, ki so uspeli priti do pristojnega uradnika, so morali za to čakati dve do tri ure, marsikdo, ki se ni dal v vrsto že v zgodnjih jutranjih urah, pa se bo moral vrniti v prihodnjih dneh.

Vprašanje pa je, ali bo osebje katastrskega urada lahko nudilo potrebne informacije vsem interesentom do konca septembra. V tem položaju ne ostaja drugega kot čakati na jasnejša in razumljivejša navodila vlade, ki je tudi včeraj preko podtajnika Fabbrija zagotovila, da bo vsak občan lahko sam izračunal, koliko je dolžen plačati.

Naj na koncu navedemo, da bo tudi Kmečka zveza svoje člane nudila vsa pojasnila; ta posebna služba bo začela delovati s 1. septembrom, zaradi organizacijskih razlogov pa KZ naproša svoje člane, da predhodno (tudi telefonsko) rezervirajo sestanek.

Odprli so jo v torek zvečer v Prosvetnem domu na Općinah

Razstava del obrtnikov-umetnikov visoko kvaliteten uvod v Tabor 92

»Ustvarjalne roke« je bil naslov razstavi, s katero se je v torek zvečer začel v Prosvetnem domu na Općinah že tradicionalni Tabor '92, povezan s praznikom ob velikem šmarnu, ki bo v soboto in nedeljo tudi zaključil to veliko poletno prireditev. Openski praznik, kot je že tradicija, nima samo družabnega in zabavnega značaja, temveč jo opredeljujejo vse bolj zahtevne, a zato tudi kvalitetne prireditve, kot je bila prav torkova otvoritev razstave izdelkov umetnikov obrtnikov, pa tudi že tradicionalna razstava in sejem rabljenih knjig - vse to v organizaciji knjižnice P. Tomažič in tovariši.

Ljudi na otvoritvi razstave ni manjkalo, kot ni manjkalo predmetov, ki so jih kar štiri delavnice Ars cretaria, Lesnina Bor, Pavel Hrovatin in Ročno tkanje, pa še dve poedinki Nevia Vitez in Nataša Milič (prva z ročno poslikanimi rutami, druga pa z usnjenimi izdelki) predstavili na izredno bogati in lepi razstavi, za katero ima še posebne zasluge članica domačega društva in dolga leta odgovorna za to dejavnost (pa tudi sama razstavljalka) Magda Tavčar.

Potem ko so organizatorji že na začetku prireditve obvestili udeležence, da ne bo predstave gledališke skupine Teater iz Kopra z igro »Zgodovina je kabaret«, zaradi obolelosti v ansamblu, je bila Živa Gruden tista, ki je v imenu domačega društva predstavila vse umetnike-obrtnike razstavljalce in v kratkih, a zelo zgoščenih besedah povedala o njih vse, kar se pač v takšnem priložnostnem govoru povedati da. O vsem ostalem so potem še govorili razstavljeni predmeti sami, ki so zaradi svoje izvirnosti, lepote, povezanosti na naš Kras, na naše tradicije, bili resnično predmet občudovanja vseh.

»Tradicija openskega praznika se razlikuje od drugih,« je med drugim dejala Živa Gruden, »ker ne ponuja udeležencem le zabavo, sprostitev, dobre kapljice in še kaj, temveč daje še večjo težo kulturnim dogodkom, kot je na primer tokratna začetna razstava umetnikov-obrtnikov, tej pa bodo sledile še druge, kot so nastopi godb na pihala, pa otroški ex tempore itd.«

Govornica je nato spregovorila o štirih delavnicah, ki se tokrat predstavljajo na Općinah, in o tem kar ustvarjajo. »Z razstavo umetnikov in obrtnikov so želeli organizatorji pokazati, kako se naši obrtniki-umetniki s svojimi deli vključujejo ne samo v umetnostno ustvarjalnost, temveč se preko nje navezujejo na naš Kras, na naše stare navade in običaje, na umetniško obdelavo predmetov, ki nas sicer spremljajo v našem vsakdanu. Tu se ustvarjalna sila naših mojstrov postavlja v obrambo pred potrošniško miselnostjo, to je tudi želja, da se preko teh predmetov vračamo k vsemu tistemu, kar nas veže na naše kraje, na našo zgodovino.«

Potem je govornica posebej opisala razstavljene predmete in razstavljalce. Začela je s keramičnimi izdelki delavnice »Ars cretaria«, ki jo v Borštu vodi Gabrijela Ozbič in ki črpa svoje motive iz kraške flore in favne. Ob letošnjem obisku papeža Janeza Pavla II. je bila prav Gabrijela ena od redkih tržaških obrtnikov, ki je razstavila svoj kelih na razstavi nabožne obrti.

»Lesnina Bor« je bila v govoru Grudnove poglavje zase, saj gre za družino, ki se od staršev pa do sinov bavi ne samo z izredno obdelavo različnega lesa, temveč z izdelavo izredno lepih predmetov, povezanih z našim Krasom, z vrednotenjem našega lesa, predvsem pa kraške zgodovine, njene preteklosti in navezanosti našega človeka na vse to bogastvo. In teh izredno lepih predmetov je bilo na razstavi nič koliko.

Pavel Hrovatin, ki se je lotil obdelovanja kraškega kamna iz veselja in ljubezni do tega materiala, je bil za marsikoga pravo odkritje. Njegove maske so bile za udeležence pravo doživetje, kot so bili deležni pohvale in občudovanja tudi drugi njegovi predmeti iz kamna, ki jih Hrovatin ustvarja pa tudi predstavlja obiskovalcem v svoji delavnici v bližini jame pri Briščikih.

Nekaj posebnega predstavljajo na razstavi ročno tkani predmeti, ki jih izdeluje Magda Starec Tavčar, skupno z Dinoro Coslovich (obe vodita delavnico za ročno tkanje). Vsak njun izdelek je unikat. Tu ni nobenega ponavljanja, temveč je težnja obeh umetnic obrtnic, da tudi iz enostavne brisače pa vse do najbolj zahtevne tapiserije ustvarita nekaj lepega, kar povezuje preteklost s sedanjostjo. Po načrtu umetnika Lojzeta Spacala je Magda Tavčar na primer izdelala tudi veliko tapiserijo, ki krasi vhod novega sedeža deželne finančne družbe Friulia.

Razstavi so se s svojimi izdelki pridružili Nevia Vitez, ki je prikazala ročno barvane rute, ter Lidija in Nataša Milič, ki sta se predstavili z ročno izdelanimi usnjenimi izdelki.

Moramo zapisati, da tako lepe in bogate razstave umetno-obrtno izdelanih unikatov že dolgo nismo videli. Tega mnenja so bili tudi drugi udeleženci večera, ki so si ogledali tudi razstavo knjig pa se nato zaustavili še ob kozarcu vina, kjer so pokomentirali vso to lepoto in pristnost.

NEVA LUKEŠ

Na sliki (foto Križmančič) **torkova otvoritev razstave v openskem Prosvetnem domu.**

Za Tržačane so slovenske gore in istrska obala tudi v letošnjem poletju priljubljeni počitniški cilji

V skladu s pričakovanji so imele tržaške turistične agencije zelo malo dela z naročili za dežele nekdanje Jugoslavije. Vojna je tudi na tem področju opravila svoje. Najbolj kategorično so nam na naša poizvedovanja odgovorili na uradih CTS na Trgu Dalmazia in Linea Gialla v Ulici Coroneo. »Naročila za letovanja v bivši Jugoslaviji? Popolna ničla,« so dejali tako eni kot drugi. Malo manj ostri so bili pri UTAT v Ulici Imbriani. Lastnica nam je dejala, da se stvari končno začenjajo premikati, saj zadnje dni že dobivajo sem in tja kako povpraševanje po hrvaških letoviščih. Še več optimizma je bilo zaznati na agenciji Aurora na Milanski ulici. Tam so nam dejali, da se kar nekaj letoviščarjev odloča za Istro in najbližje otoke, zlasti Cres in Lošinj, nekoliko manj pa Krk in Rab. Poleg tega pluje vsako nedeljo iz Trsta ob 7.45 ladja, ki pelje izletnike na celodnevno kopanje v Umag. Ta linija bo obratovala do 16. avgusta, peljala pa bo tudi v soboto 15. avgusta. Tudi ladja Marconi zopet vozi v Piran in naprej ob istrski obali do Pule. Iz Trsta izpluje proti Gradežu in Lignanu vsak dan ob 8. uri zjutraj, od tam pa se obrne proti Piranu. Pri Aurori smo izvedeli tudi, da je s Slovenijo razmeroma precej prometa, seveda zlasti kar zadeva gorski turizem. Priljubljene počitniške točke so Bled, Bohinj **(na sliki)** in povsem razprodana Kranjska gora.

Prav presenetili pa so nas na agenciji Key Tre v Ulici sv. Katarine. Izdali so nam, da so letos, v nasprotju s prejšnjimi leti, izvedli propagandno akcijo po severni Italiji prav za letovanja po Istri in Dalmaciji. Rezultat je presegel vsa pričakovanja in tako so si nabrali kar lepo število naročil iz Lombardije in Veneta, pa tudi iz Piemonta. Večina teh gostov se je odločila za letovanje v Istri in na otokih, ne pa tudi za celinski del Dalmacije. Najbolj izčrpno so nam o svojih izkušnjah z letovanji v nekdanji Jugoslaviji povedali pri ETLI na trgu Stare mitnice. Slovenijo in Hrvaško, so nam dejali, obiskujejo skoraj izključno posamezniki. Večji aranžmaji in turistični paketi bodo morali počakati, najbrž vsaj do novoletnih praznikov. To je bilo treba pričakovati, saj se posameznik, ki predele bližnjih republik pozna od prej in tudi iz občasnih obiskov v zadnjem času, lažje odloči za letovanje v njih. Trst je mesto, - so nam povedali, - ki bistveno potrebuje mir in sožitje, ne le v krajih, kjer je divjala ali še vedno divja vojna, ampak mir in sožitje tudi v mestu samem. Gre za medsebojno povezane probleme, saj je Trst gospodarsko neposredno odvisen od kupcev iz teh nesrečnih krajev. Ne gre torej za osamljen, zgolj turističen problem, pač pa za širšo življenjsko in gospodarsko problematiko in vzajemno odvisnost. Šele v trenutku, ko se bodo spremenile razmere na širšem območju, si bo opomogel tudi tržaški turizem, nič prej.

A.Š.

pismo uredništvu

Mussolini in Slovenci

Spoštovano uredništvo,

mislim, da nisem bil sam, da sem se začudil, ko ste 5. avgusta objavili referat prof. Pečenka, ne da bi bralcem razložili, zakaj ga posredujete s takšno zamudo. No zdaj, ko je prof. Pečenko poudaril, da konferenca, na kateri je nastopil, ni bila v začetku leta, ampak leta 1990, se človeku še bolj nenavadno zdi, da uredništvo kar naprej molči. Res je, da se lahko sklicuje na poprejšnje urednike, a nekaj besed bi vendar spadalo zraven, ko gre za tako anahronistično ravnanje. Se vam ne zdi?

A oglašam se tudi zaradi popravka, ki je, po moje, pomemben.

V tekstu referata avtor navaja Mussolinijev vojaški dnevnik, v katerem naj bi pisec omenjal prisotnost »di slavi« v Beneški Sloveniji. V resnici pa je Mussolini bolj natančen. V knjigi Il mio diario di guerra MCMXV-MCMXVII - Libreria del Littorio ob datumu 15. septembra 1915 si zapiše: »Tappa a San Pietro al Natisone. Primo dei Sette Comuni in cui si parla il dialetto sloveno. Incomprensibile per me.«

Prav tako naslednje leto v Bovcu: »Questi sloveni non ci amano ancora. Ci subiscono con rassegnazione e malcelata ostilità itd.«

To se pravi, da zanj de facto slovensko prebivalstvo prebiva v nepretrgani črti od Špetra do Bovca, kot je pribil že 1884. leta Carlo Podrecca v svoji knjigi: »... no v'ha soluzione di continuità geografica od etnologica fra la Slavia italiana e le altre propaggini slave«.

Pri tem je zanimivo, da se je Mussolini celo potrudil in prepisal dva stavka z obcestne kapelice nedaleč od Bovca:

Nikdar noben se ni Bil zapuscen
Kiv varstvo Marjis Bil izzogen

Kot vojak je torej nekaj dal na »eksotičnost« slovenskega jezika, vsekakor pa mu je treba priznati, da se ni sprenevedal, in ko je kasneje napovedal rodomor nad slovenščino in nad Slovenci, je natanko vedel, do kod segamo.

S spoštovanjem

Boris Pahor

Pripis uredništva: Referat prof. Pečenka smo objavili v začetku avgusta, ker so bili malo prej objavljeni akti s konference iz leta 1990.

Uprava Občine Dolina vabi prebivalce Mačkolj, Prebenega in Križpota, naj v teh dneh skušajo čim bolj omejiti uporabo vode. Občinski vodovod je namreč zaradi že dolgotrajne suše napol prazen ter ne more v celoti zadostiti potrebam prebiuvalstva, posebno v višjih predelih občine.

Nacionalist Staffieri spet na čelu Občine, predsednik Pokrajine izvoljen z glasovi MSI

Trst potrdil desničarsko usmeritev

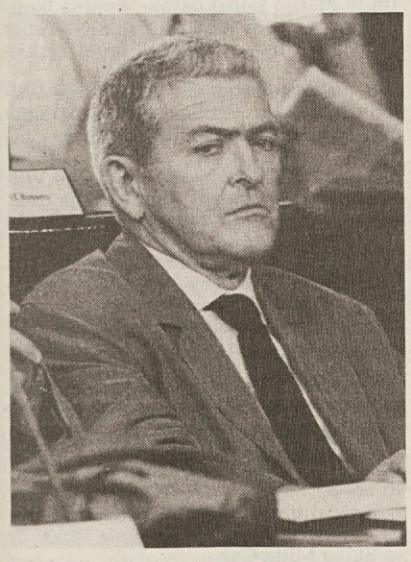

Giulio Staffieri

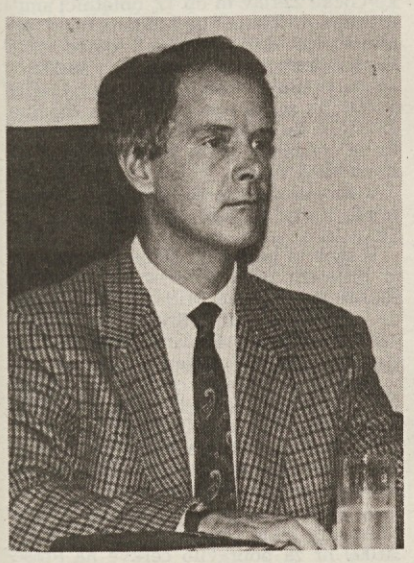

Dario Crozzoli

Trst je ne samo na osnovi volilnih rezultatov, ampak od včeraj tudi z novima upravama na Občini in Pokrajini najbrž najbolj desničarsko mesto v Italiji. Na čelo občinskega odbora se je vrnil listar Staffieri, ki izraža nacionalistično in zatohlo mestno stvarnost, na Pokrajini pa so predsednika Crozzolija (PSI) izvolili z odločilnim glasom MSI. Neofašisti so podprli tudi Staffierijevo občinsko upravo KD-LpT-PSI, ki se bo zavzemala za zaščito italijanstva Trsta in za ponovno obravnavo osimskih sporazumov in vseh bilateralnih dogovorov s sosednjima državama. Pred izvolitvijo župana je prišlo v sejni dvorani do hudega incidenta, saj je predsedujoči svetovalec Rinaldi vzel besedo Pahorju (SSk), ki je samo namignil na nekatere citate v slovenščini. Fašisti so začeli nesramno razgrajati in sejo so za nekaj minut prekinili.

V pokrajinskem svetu so torej trije svetovalci MSI -po napovedih- glasovali za predsednika in za novo pokrajinsko upravo. Njihov glas je bil, kot rečeno, odločilen. Predsednik Crozzoli do pozne sinočnje ure še ni najavil odstopa, to njegovo potezo pa je v občinskem svetu napovedal somišljenik Seghene. Kot je kasneje povedal Perelli je poziv Crozzoliju, naj odstopi, uradno stališče PSI, poziv k odstopu bi veljal tudi v primeru, da bi bili občinski odborniki PSI izvoljeni z odločilnim glasom MSI. Govori se, da utegne novoizvoljeni predsednik Pokrajine morda odstopiti takoj po zaprisegi (v ponedeljek ali v torek), kar pomeni, da bi imel pokrajinski svet na razpolago še dva meseca za izvolitev nove uprave in se tako izogniti volitvam. Poziv Crozzoliju, naj takoj odstopi pa je prišel tudi iz vrst strankarskega somišljenika Caldija, pokrajinskega svetovalca in devinsko-nabrežinskega župana, ki je rekel, da se ne more na noben način prepoznavati v odboru, ki je nastal po odločilni zaslugi fašistov. Tudi demokristjani so pozno sinoči v občinskem svetu rekli, da odklanjajo glasove MSI tudi na Pokrajini, zanimivo pa je, da tega niso rekli med razpravo v pokrajinski skupščini.

Staffieri je bil izvoljen z glasovi KD, LpT, PSI, PLI in MSI (skupno 35 glasov), vsi ostali pa so glasovali proti. Novoizvoljeni župan je v svoji repliki potrdil, če je bilo sploh potrebno, nacionalistično usmeritev svoje uprave in do podrobnosti zagovarjal njen program, katerega vizija se ustavi na meji s Slovenijo. Potem ko vsa Evropa stremi po odprtosti in po iskanju novih perspektiv (in tržišč) se naše mesto zapira vase, ne priznava različnosti in niti svojega naravnega zaledja.

»Tehnična« podpora MSI je dovolj značilen dokaz, da se je za tržaški vodilni razred kolo zgodovine ne samo ustavilo, ampak, da se močno vrti nazaj. Naravnost nesramen je bil poseg posl. Camberja, ki je rekel, da si morajo vsi v tem mestu zavihati rokave za premostitev hude gospodarske krize in da je treba »enkrat za vselej pustiti ob strani jalove ideološke spore in stremeti za dobrobit mesta«. Vse lepo in prav, le škoda, da je LpT na vseh pogajanjih za sestavo občinske uprave vedno in dosledno postavlja na prvo mesto vprašanje obrambe italijanstva in s tem pogojevala rojstvo nove koalicije.

Novo pokrajinsko upravo poleg Crozzolija sestavljajo še demokristjani Poillucci (podpredsednik), Marzulli (osebje) in Di Mario (ekologija), listar Cavicchioli (kultura) ter zunanja odbornika Carbonerova (produktivne dejavnosti in kmetijstvo) ter Crosato (šport). Prvo je predlagala LpT, drugega pa PSI. Crosato je voditelj košarskega društva Stefanel. Njegovo izvolitev za odbornika je med razpravo kontestiral svetovalec SSk Peterlin, ki se je vprašal, koliko posluha bo lahko imel za tržaški amaterski šport človek, ki ga sicer spoštuje, ima pa izključno profesionalno vizijo športnega delovanja.

Za tržaško demokratično stvarnost, ki verjame v ustvarjalno sožitje in v odprtost do sosedov, je bil včeraj vsestransko črn dan, ki ga ne bo lahko pozabiti.

S. T.

Včerajšnje dolgo in polemično zasedanje tržaškega pokrajinskega sveta (foto Magajna)

Zaskrbljenost v posegih slovenskih svetovalcev v pokrajinski skupščini

V maratonsko razpravo v pokrajinskem svetu so posegli tudi slovenski svetovalci Ivan Peterlin (SSk), Nives Košuta (Demokratična zveza) in Stojan Spetič (SKP).

Peterlin je izrazil globoko nezadovoljstvo nad programom tristrankarske koalicije in ugotovil, da so večinske stranke že takoj po volitvah politično emarginirale SSk in jo potisnile v opozicijo. »To me, sodeč po razvoju dogajanj, ne moti in mi nasprotno dokazuje, da s to politično druščino jaz in SSk res nimava nič skupnega,« je dodal govornik, ki se je vprašal, kako je mogoče, da se v časih, v katerih živimo, še najde kdo med tako imenovanimi demokratičnimi strankami, ki zagovarja nujnost zaščite italijanskega Trsta. Desnica je dosledna s svojo znano nacionalistično usmeritvijo, preseneča pa zadržanje PSI in KD. »S kakšnim programom,« se je vprašal Peterlin, »bo lahko Craxijeva stranka sedaj iskala konsenz med Slovenci in kako bo zagovarjala svoj antifašizem in svoje svetle like, kot je bil nekdanji priljubljeni predsednik republike Pertini. S kakšnim pogumom pa bo KD, ki se ima za ljudsko stranko, sedaj zagovarjala papeževa stališča o sožitju in o spravi med narodi,« je še povedal svetovalec SSk.

Košutova je obnovila potek pogajanj med sedmimi strankami, ki so, po napornem delu načelnikov skupin, propadla zaradi zadržanja Liste za Trst. Melonarji so postavili veto nad prisotnostjo Demokratične zveze v novi koaliciji in to ob tihem privoljenju KD in PSI. S tem so te stranke potisnile pokrajinsko upravo v naročje skrajne desnice. Stranke, ki se imajo za demokratične in za odprte, so v bistvu preprečile, da bi pokrajina dobila odprto in učinkovito upravo. Po mnenju načelnice Demokratične zveze se morajo tudi Slovenci ob vsem tem globoko zamisliti. Trst bo dobil župana Staffierija, ki je zaslovel le po tem, da je svojčas kot načelnik občinske uprave izdal znano nacionalistično okrožnico, ki je prepovedovala uslužbencem, da sprejemajo dopise in prošnje v slovenščini.

Spetič je rekel, da je v tem trenutku edini politični dokument, ki nekaj velja in pomeni, občinski program. Ta jasno govori in se zavzema o zaščiti italijanske identitete Trsta. Kar se dogaja na Pokrajini, jasno odraža volilne rezultate, ki so pomenili zasuk na desno, preokret na desno pa je zelo opazen tudi v samih večinskih strankah. Tajništva večinskih sil ravnajo s pokrajinsko upravo kot z nekako depandanso občinske uprave oziroma celo kot z njenim rajonskim okrožjem. Predstavnik SKP je pri vsej tej politični aferi izrazil začudenje nad zadržanjem socialistov, ki so iz dneva v dan vse bolj politično podrejeni LpT. Zgodilo se je s Camberjem, ki je dobil mesto podtajnika v Amatovi vladi in zgodilo se je sedaj z županom Staffierijem, ki ga je med razgovori predlagala PSI. Tako zadržanje PSI je toliko bolj nrrazumljivo, ker vodi stranko samo v volilne poraze, zato je res težko razumeti, zakaj socialisti vztrajajo po tej poti, ki se potem v prvi vrsti obrestuje proti njim. »Po dolgem obdobju so fašisti spet odločilni za sestavo ene izmed tržaških uprav. Spomnimo se samo na Giannija Bartolija, ki gotovo ni bil prijatelj Slovencev, a je enkrat odstopil samo, da ne bi sprejel glasov MSI. A to so bili očitno drugačni in zelo različni časi od današnjih«, je na koncu še pripomnil predstavnik SKP.

Slovenski svetovalci zelo kritični do programa nove občinske uprave

Včerajšnja razprava v občinskem svetu je trajala malodane cel dan; v njo pa so posegli tudi slovenski svetovalci. V nujno skrčeni obliki posredujemo izrečene misli Sama Pahorja (SSk), Anamarije Kalc (Demokratična zveza) in Brune Zorzini Spetič (SKP).

Samo Pahor je poseg začel v slovenščini, vendar ga je predsedujoči Dario Rinaldi takoj opozoril, da to ni dovoljeno. Nadaljeval je torej v italijanskem jeziku in predvsem zaprosil za vrsto pojasnil o programskem dokumentu, ki se mu zdi - kot je dejal - skoraj očarljiv in bi ga zato skoraj podprl. Strinjal se je s poglavjem, v katerem je govor o preporodu Trsta in odločno podprl besede, po katerih bi se moralo mesto odpreti Evropi.

Obširno je govoril o slovenski problematiki ter navedel zakone in mednarodna določila, ki bi morala urejevati obstoj in razvoj slovenske narodnostne skupnosti. Odločno se je izrekel proti znižanju števila rajonskih svetov. Zavzel se je za ovrednotenje značilnosti Krasa in poudaril, da so njegovi prebivalci večkrat zanemarjeni.

Pahor je govoril tudi o socialni problematiki, o pomoči ostarelim osebam in o okrepitvi struktur, ki so jim namenjene. Ob koncu je še poudaril, da bi bilo treba poleg italijanskih odpreti tudi slovenske rekreatorje.

Anamarija Kalc je predvsem podčrtala, da Trst potrebuje spremembe, v predloženem programu pa glede tega ni zaslediti niti besede. Poudarila je, da so naši sosedje Furlani tesno povezani z zaledjem, v Trstu pa se tega nujnega sodelovanja ni hotelo in še vedno noče vzpostaviti.

Kalčeva se je nato obrnila na svetovalce rekoč, da »sedaj boste glasovali za župana, ki je pred nekaj leti Slovence zaničljivo ozmerjal s "ščiavi"«. Vprašala se je zato, ali tako obnašanje sploh koristi Trstu, v katerem se še vedno govori o zaščiti njegove italijanske identitete.

V zvezi z zaščito slovenske manjšine pa je dejala, da se glede tega vprašanja vedno izbira pot nasprotujočih si ekstremizmov in etnične kontrapozicije. Obsodila je tudi dejstvo, da v programu ni niti besede o sožitju.

Kalčeva je svoj poseg nadaljevala v slovenščini, fašisti so jo izžvižgali, predsedujoči Rinaldi pa jo je pozval, naj nadaljuje v italijanščini; ker pa je še naprej govorila v slovenščini, ji je odvzel besedo.

Bruna Zorzini Spetič je predvsem obžalovala, da v programu manjka poglavje, ki bi govorilo o kulturi miru in o vlogi, ki bi jo morala s tem v zvezi imeti občinska uprava. Pred našimi vrati je vojna in tukaj se vse odvija tako, kot da bi se nič ne zgodilo, je ugotavljala predstavnica SKP. Občina popolnoma ignorira to vprašanje, ravno tako želi ignorirati slovensko manjšino - kot je sicer naredila s sprejetjem občinskega pravilnika.

Vprašala se je tudi, kaj naj pomeni ponovno poudarjanje italijanstva Trsta in zakaj se ponovno dvigujejo pregrade. Smo v letu 2000 in vsaka oblika zbliževanja med narodnostima lahko prinese le obogatitev. Poudarila je, da slovenska manjšina ne zahteva privilegijev, ampak le spoštovanje ustave.

Glede vprašanja števila rajonskih svetov je bila mnenja, da je treba ohraniti vseh dvanajst in jim zagotoviti določene pristojnosti. Glede občinskih rekreatorijev pa je menila, da jih je treba ohraniti v korist mladih, ki v mestu nimajo drugih primernih prostorov za razne aktivnosti.

Ob izgubi none Viktorije izreka občuteno sožalje Dimitriju in družini

Me.P.Z. Primorec – Tabor

Ob smrti mame Marije izrekata Vladiju Wilhelmu iskreno sožalje

Danilo in Vladimir Cunja z vsemi sodelavci

Ob smrti drage mame izrekata Vladiju iskreno sožalje

družini Kapelj in Rapotec

Teža birokracije postaja tudi za kmetijsko področje vse večja (2)

Številne obveznosti v vse večji meri bremenijo delovanje naših kmetovalcev

V današnji številki objavljamo še drugi del sporočil, ki jih je Kmečka zveza izdala v biltenu za svoje člane in ki se nanašajo na razne obveznosti in zapadlosti, ki jih morajo spoštovati vsi obdelovalci zemlje.

VPIS V TEČAJE O KMETIJSTVU

V uradih Kmečke zveze je v teku vpisovanje za tečaje o kmetijstvu. Za šolsko leto 1992/93 so tečaji naslednji: splošno kmetijstvo (150 ur), vzdrževanje parkov (120 ur) in enologija (30 ur). Prireja jih Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje s sedežem v Ul. Revoltella, 37 (tel. 394-515). Interesenti se lahko vpišejo v omenjene tečaje neposredno na sedežu Zavoda, ali v uradih Kmečke zveze.

DOVOLJENJE ZA ODLAGANJE ŽIVALSKIH ODPADKOV NA KMETIJSKIH POVRŠINAH

Na osnovi obstoječe zakonodaje je potrebno za odlaganje živalskih odpadkov (gnoja in gnojevke) na kmetijske površine posebno dovoljenje, ki ga izda župan, na osnovi tozadevne prošnje. Prošnjo mora spremljati katastrski izvleček parcel, ki pripadajo kmetijskemu obratu. V poštev pridejo tudi parcele, ki jih ima živinorejec v najemu. Dokaz o posesti površin je potreben, ker zakon št. 319 z dne 10/5/76 določa, da ne sme razmerje med rejenimi živalmi (govedom, kokošmi, zajci, prašiči in kozami) in razpoložljivimi površinami presegati 40 stotov teže živine na hektar. Tako mora, na primer, rejec, ki redi 15 krav (skupna teža 80 stotov) razpolagati z najmanj 2 hektaroma površine.

NOVOSTI ZA PREHRAMBENE PROIZVODE ŠTEVILKA SERIJE (»LOTTO«)

Evropska skupnost je z navodili 82/395 in 89/396 uvedla nov skupni režim za označenje, predstavitev in reklamo prehrambenih proizvodov. Ta nov ukrep nalaga torej tudi vinogradnikom, ki ustekleničujejo in prodajajo svoj pridelek, nove dodatne birokratske obveznosti. S 1.7.1992 morajo biti namreč na vseh steklenicah oz. posodah vseh količin označena številka "homogenega proizvodnega dela", takoimenovanega "lotta", oziroma serija.

Serija je določena količina prehrambenega proizvoda, ki je bila proizvedena, ustekleničena in/ali pakirana v istih okoliščinah.

Omenjeno navodilo določa, da mora serija vsakega proizvoda vsebovati črko L (kratice besede "lotto"). Ostali del oznake lahko oblikuje vsak po svoji uvidevnosti. Oznaka mora biti čitljiva in neizbrisna, temne na barve na svetli podlagi ter visoka vsaj 2 milimetra. Oznako lahko damo na etiketo, na hrbtno etiketo, ali kjerkoli drugam, lahko tudi na nalepko IVA (takoimenovano "fascetto").

Način sestave oznake je enostaven. Lahko vsebuje samo datum ustekleničenja, vendar to odsvetujemo, ker so prodajalci (trgovine ter gostinci) temu nenaklonjeni, ker na tak način lahko odjemalec misli, da ta datum označuje rok trajanja oziroma da proizvod ni svež. Oblika, ki je najbolj v rabi, pa je naslednja:

-malvazija vstekleničena 25.6.1992 = L 2177M;

-teran vstekleničen istega dne = L 2177T.

Številke in črke pomenijo:

-L = "lotto"; oznaka je obvezna po zakonu;

-2 = zadnja številka leta vstekleničevanja (1992=2, 1993=3, itd);

-177 = zaporedna številka dneva v letu (1.1. = 001, 25.6 = 177, 31.12. = 365, itd.

-M, T ali 0, 1, 2 itd. = sorta vina oziroma sod, iz katerega smo ustekleničili.

Kmečka zveza dodaja, da za prodajo vin v odprti obliki (v osmicah), vse omenjene obveznosti ne pridejo v poštev. Na vsak način pa KZ svetuje, da v tem primeru označimo številko serije na etiketo na pletenki, iz katere točimo vino, poleg ostalih podatkov, kot so ime, naslov, štev. IVA proizvajalca, sorta vina, alkoholna stopnja in količina vina.

KZ nadalje obvešča svoje člane, da so na tržišču že razpoložljive naprave za avtomatsko tiskanje serije etikete, ki pa so zelo drage. Kdor ne uporablja velike količine etiket, si lahko nabavi priložnostni žig s spremenljivimi črkami in številkami.

NOVOSTI NA SPREMNIH LISTINAH

Letošnji finančni zakon predvideva, da na spremnih listinah ("bolle di accompagnamento") mora biti količina prevoženega blaga izražena tudi s črkami, poleg s številko. Ta ukrep bo stopil v veljavo 27. septembra letos.

Primer spremne listine, ki jo izstavi podjetje:

-za prevoz 54-litrske pletenke:
01 (una) damigiana da 54 litri di vino da tavola bianco;

-za prodajo 20 šopov cvetlic:
20 (venti) mazzi di rose da 5 pezzi.

DODATNI DAVEK NA NEPREMIČNINE

Pred nedavnim je stopil v veljavo nov davčni ukrep, ki predvideva, da je treba do 30. septembra plačati za nepremičnine (hiše, stanovanja) dodatni davek v višini dveh tisočink njihove vrednosti. Vrednost na katero izračunamo pa ni tržna, ampak se določa na osnovi katastrskih parametrov. Zato je potrebno, da davkoplačevalec pozna katastrsko cono, kategorijo, razred ter število prostorov, ki sestavljajo nepremičnino (zona censuaria, categoria, classe e numero di vani catastali). Na osnovi teh podatkov se izračuna katastrska vrednost nepremičnine in odgovarjajoči davek .

Za nepremičnine, ki niso vpisane v katastru (fabbricati non censiti) pa bo davek izračunan s primerjalnim postopkom. Določena mu bo, glede na gradbene značilnosti in lokacijo, ista katastrska renta, ki jo imajo enake nepremičnine, katerih renta je znana.

Kar zadeva kmečka poslopja, so le-ta oproščena davka le, če so katastrsko uradno priznana kot taka. Vsekakor naj se člani za potrebna pojasnila oglasijo na Kmečki zvezi, da bi se izognili mnogokrat nepotrebnemu in zamudnemu iskanju podatkov v katastrskih uradih. Člani, ki pri KZ izpolnjujejo obrazec 740 bodo posebej obveščeni o tej problematiki.

ODPUST NA ZGRADBE

Z odlokom 29/7/92 je ministrstvo za finance izdalo navodila za davčni odpust, ki ga predvideva zgoraj omenjeni davčni ukrep za tiste zgradbe, ki jih davkoplačevalci niso prijavili do leta 1991. Prijavo lahko vložijo do 15. decembra; odpust predvideva, da namesto globe, dodatnega davka in obresti na neprijavljeno vrednost zgradb lahko davkoplačevalec s plačilom samo dodatnega davka, ki gre od 10 odstotkov neprijavljenje zgradbe za leto 1991 pa do 70 odstotkov za tiste iz leta 1985 in prejšnjih, uredi svoj položaj do davčne uprave.

IN ZA KONEC: S KZ NA MADŽARSKO

Na osnovi sklepa glavnega sveta KZ, bo letošnji članski izlet Kmečke zveze na Madžarsko. Izlet bo tridnevni, in sicer 11., 12. in 13. septembra. Na programu je ogled Budimpešte, mesta Eger, Izentendreja, Višegrada, Ezstergom in še druge zanimivosti.

KZ obvešča člane, ki bi se radi udeležili izleta, da je za potovanje na Madžarsko potreben potni list. Za vse, ki ga nimajo, bo Kmečka zveza pripravila skupni potni list, za kar pa mora vsakdo imeti veljavno osebno izkaznico.

crt CASSA DI RISPARMIO DI TRIESTE - BANCA S.p.A.

OBVESTILO

obvešča, da bodo **jutri** odprta bančna okenca

od 8.20 do 11.20

gledališča

Miramarski park

Do vključno 15. septembra se bodo vrstile predstave LUČI IN ZVOKI.

Danes ob 21.00 predstava v nemščini in ob 22.15 predstava v italijanščini.

Ponovitev jutri ob 21.00 in ob 22.15 predstavi v italijanščini.

Rusi most

V soboto, 15. t. m., bo na Rusem mostu Multimedialna prireditev v organizaciji kulturnega združenja Danubio. Na sporedu bodo Donizettijeve, Mozartove in Rossinijeve skladbe. Nastopili pa bodo tudi slovenski dramski igralci, dunajski ženski orkester in drugi umetniki.

razne prireditve

SKD Tabor Opčine - Tabor 92. Jutri, 14. tm, ob 17. uri odprtje kioskov in ples z ansamblom Venera; v soboto, 15. t.m., ob 15. uri odprtje kioskov, nastop godbe na pihala PD Lijak, ob 20. ples z ansamblom Taims; v nedeljo, 16. t.m., ob 10. otroški eks tempore, od 15. ure dalje odprtje kioskov, nastop mažoretk, in ob 20. ples z ansamblom Kraški kvintet. Vsak dan prodaja in razstava novih in rabljenih knjig.

koncerti

Gledališče Verdi
Simfonična sezona '92

Do 4. septembra se nadaljujejo vpisovanja za abonmaje (red A) pri blagajni gledališča na trgu Unità. Blagajna bo zaprta do 1. septembra 1992.

Grad sv. Justa
Straordinario estivo

Danes ob 21.30 celovečerni koncert JAMES TAYLOR QUARTETA.

V nedeljo, 30. avgusta, ob 21.30 celovečerni koncert skupine PITTURA FRESKA.

Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni UTAT v Pasaži Protti.

Večer prazničnega dne - La sera del dì di festa

V nedeljo, 16. t. m., ob 21. uri bo v Ul. della Cattedrale, nastopila glasbena skupina ENSEMBLE PRO ANIMA z rusko nabožno glasbo ter gledališka skupina iz Rima I LUOGHI DELL'ARTE.

V primeru slabega vremena bo predstava v dvorani "Don Sturzo" v Ul. Don L. Sturzo 4 (Trg Rosmini).

razna obvestila

Kmečka zveza sporoča, da bosta podružnici v Nabrežini in na Opčinah v mesecu avgustu zaprti.

SDZPI obvešča, da bo zaprt do 14. avgusta.

KD Kraški dom prireja poletni center za otroke od 3. do 10. leta starosti. Center bo v Koči pod Rupo od 17. 8. do 29. 8. (vključno obe soboti). Urnik od 9. do 13. ure. Vpisovanje na mestu samem. Dodatne informacije dobite na tel. št. 327124.

Foto skupina in druge organizacije prirejajo 1. fotografski ex tempore Idrija 92, ki bo 29. in 30. avgusta v Idriji ob čipkarskem prazniku. Pravilniki so na razpolago v Tržaški knjigarni.

Ob veselem prihodu malega
KRISTJANA
iskreno čestitava mamici Sandri in očku Davidu, malemu Kristjanu, pa želiva veliko zdravja in sreče v življenju.
Nonota Irene in Nacjo iz Prebenega.

čestitke

Danes praznuje Mirna okroglih ... Želimo ji vse najboljše in še na mnoga srečna in zdrava leta. Babe.

kino

ARISTON - 21.30 **Le comiche 2**, i. Paolo Villaggio, Renato Pozzetto.
EXCELSIOR - Zaprto zaradi počitnic.
EXCELSIOR AZZURRA - Zaprto zaradi počitnic.
NAZIONALE I - 17.00, 19.30, 22.00 **Hook - Capitan Uncino**, i. R. Williams, D. Hoffmann.
NAZIONALE II - 16.45, 22.15 **Profondo anal**, porn., □□
NAZIONALE III - 17.00, 18.40, 20.30, 22.15 **Colpo doppio**, i. Michael Biehn.
NAZIONALE IV - 18.15, 20.15, 22.15 **Passioni violente**.
GRATTACIELO - Zaprto zaradi počitnic.
MIGNON - Zaprto zaradi počitnic.
LJUDSKI VRT - 21.00 **Mato Grosso**, i. Sean Connery.
EDEN - 15.30, 21.30 **I vizi transessuali di Moana**, porn., □□
CAPITOL - 17.00, 18.40, 20.20, 22.10 **La casa nera**, □
LUMIERE - Zaprto zaradi počitnic.
ALCIONE - Zaprto zaradi počitnic.
RADIO - 15.30, 21.30 **Scandalose perversioni sessuali**, □□

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

razstave

V Bazoviškem domu je, ob priliki športnega praznika Zarje, do 16. t. m. odprta razstava oljnatih slik Bazovice in okolice LUCIANA PLEHANA. Razstava je na ogled od 18. do 21. ure.

SKD Tabor - V okviru Tabora 92 je v prosvetnem domu na Opčinah na ogled razstava USTVARJALNE ROKE. Razstavljajo Bogomila Doljak, Pavel Hrovatin, Lidija in Nataša Milič, Gabrijela Ozbič, Magda Tavčar in Nevija Vitez. Razstava bo odprta do 16. t. m.

V kavarni Caffè degli specchi je na ogled razstava kraških pokrajin slikarke LILI LUPIERI. Razstava bo odprta do 13. septembra.

V galeriji Muzeja Revoltella v Ul. Diaz 27 je na ogled razstava "Od Canove do Burrija - Muzej se predstavlja".

Na Gradu sv. Justa - Bastione fiorito je odprta retrospektivna antološka razstava kiparja GIUSEPPEJA NEGRISINA. Razstava bo odprta do 30. avgusta vsak dan od 10.00 do 12.30 in od 16.30 d0 19.00.

V kavarni Stella polare razstavlja svoja dela slikarka ZORA KOREN SKERK. Razstava bo odprta do konca avgusta.

Pri Briščikih 9/A je odprta umetnostna galerija in razstava umetnostne obrti v kraškem marmorju PAVLA HROVATINA.

V kmečki hiši v Devinu je do 20. avgusta na ogled razstava "Od Rilkeja do Joyceja" - tržaška leta Jamesa Joyca. Razstava je odprta vsak dan od 17. do 21. ure.

šolske vesti

Sindikat slovenske šole sporoča, da bo urad SSŠ zaprt do 22.8.1992.

Darujte v sklad
Mitje Čuka

včeraj - danes

Danes, ČETRTEK, 13. avgusta 1992
RADA

Sonce vzide ob 6.03 in zatone ob 20.16 - Dolžina dneva 14.13 - Luna vzide ob 19.56 in zatone ob 6.03.

Jutri, PETEK, 14. avgusta 1992
MAKS

PLIMOVANJE DANES: ob 4.20 najnižja -58 cm, ob 10.54 najvišja 42 cm, ob 16.38 najnižja -23 cm, ob 22.16 najvišja 39 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 28,4 stopinje, zračni tlak 1017,8 mb narašča, veter 10 km na uro severovzhodnik, vlaga 43-odstotna, nebo rahlo pooblačeno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 27,1 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Eleonora Fois, Stefania Braidotti, Alice Avantaggiato, Simone Ellero.

UMRLI SO: 77-letna Valeria Colarich, 72-letna Carmen Stojkovich, 25-letna Laura Marinelli, 95-letna Giovanna Cristiani, 55-letna Iolanda Romano, 89-letna Alma Gasivoda, 82-letna Antonia Paulin, 68-letni Michele Catalano, 79-letni Vladimiro Tavcar, 83-letni Giovanni Spangaro, 77-letna Alma Berto, 61-letna Giuseppina Carotenuto Russo, 86-letni Nicola Annoscia, 83-letna Grozdana Crevatin.

SLUŽBA LEKARN
Od ponedeljka, 10., do nedelje, 16. avgusta 1992

Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Istrska ul. 18 (tel. 726265), Ul. Soncini 179 (Škedenj) (tel. 816296).

BAZOVICA (tel. 226210) - samo po telefonu za nujne primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Istrska ulica 18, Ul. Soncini 179 (Škedenj), Trg Libertà 6.

BAZOVICA (tel. 226210) - samo po telefonu za nujne primere.

NOČNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30.
Trg Libertà 6 (tel. 421125).

ZA DOSTAVLJANJE ZDRAVIL NA DOM TEL. 350505 - TELEVITA

URAD ZA INFORMACIJE KZE

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure - tel. 573012.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

prispevki

V spomin na pok. Miloša Lukšo darujejo svojci 100.000 lir za AO Jaka Štoka, 100.000 lir za FC Primorje, 100.000 lir za popravilo cerkve na Proseku, 100.000 lir za spomenik NOB na Proseku, 100.000 lir za MPZ Vasilij Mirk, 100.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel in 100.000 lir za Sklad Mitje Čuka.

V spomin na pok. gospe Ivanko Hrovatin in Marijo Kobal daruje skupina letnika 1933 z Opčin 100.000 lir za SKD Tabor in 100.000 lir za popravilo orgel cerkve sv. Jerneja.

V počastitev spomina tete Marije Wilhelm darujeje družine Rudija in Dolfija Wilhelm ter Iskra 100.000 lir za časopis Delo.

V počastitev spomina tov. Marije Wilhelm daruje osnovna organizacija DSL Riko Malalan z Opčin in od Banov 50.000 lir za glasilo Delo.

V spomin na tov. Marijo Wilhelm daruje sekcija UDI-ZŽI z Opčin 50.000 lir za nakup opreme Doma na Brdini.

V počastitev spomina tov. Marije Wilhelm daruje Torči Sosič z družino 30.000 lir za Dom Brdina.

V spomin na pok Cvetka Husuja darujeta Marija Briščik in Anica 50.000 lir za popravilo cerkve na Proseku.

V spomin na Miloša Lukšo darujeta Danica in Dejan 15.000 lir za KD Prosek-Kontovel.

V spomin na Giovanno Hrovatin darujeta Edda in Draga z družinama 50.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

Ob 7. obletnici smrti drage žene Lojzke-Gičke Žerjav in ob 17. obletnici smrti dragega prijatelja Pija Medena ter v spomin svojcev daruje Viktor Bogatec 50.000 lir za Združenje aktivistov OF, 50.000 lir za združenje deportirancev ANED, 50.000 lir za Skupnost Družina Opčine, 25.000 lir za TPPZ Pinko Tomažič, 25.000 lir za spomenik NOB v Križu ter 25.000 lir za MPZ Vesna.

V spomin na Klaro Milkovič-Sosič darujeta Katty in Torči Sosič 25.000 lir za SKD Grad.

V spomin na Borisa Debeljuha darujejo prijatelji od Piščancev in Lajnerjev 500.000 lir za Sklad Mitja Čuk in 110.000 lir za MPZ Vasilij Mirk. V isti namen daruje Bernarda Piščanc 10.000 lir za Center za rakasta obolenja.

Namesto cvetja na grob Klare Milkovič por. Sosič darujeta Alda in Sergij Sancin 20.000 lir za SKD Grad.

V spomin na Miloša Lukšo daruje družina Starc 50.000 lir za FC Primorje in 50.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

V spomin na Miloša Lukšo darujejo Marija in Dino Šegina ter Elda Ukmar 50.000 lir za popravilo cerkve na Proseku, 50.000 lir za FC Primorje in 50.000 lir za Godbeno društvo Prosek.

V spomin na gospo Marijo Terčič vd. Ukmar darujeta Cveto in Elda Ukmar 50.000 lir za vzdrževanje spomenika NOB na Proseku.

V spomin na Borisa Debeljuha darujeta Dorica in Edi Filipčič 25.000 za KK Bor in 25.000 lir za TPK Sirena.

V spomin na drago sestro Marto, na Gigio Bogatec in na Fani Košuta daruje Milka Košuta-Švab 50.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

Ob smrti Guida Zudicha darujeta Sergio in Cvetka Vatovac 20.000 lir za SKD Slavec.

Ob priliki 95-letnice društva daruje Maks Bone 50.000 lir za Godbeno društvo Nabrežina.

mali oglasi

RIBOGOJNICA Glinščica iz Boljunca obvešča cenjene odjemalce, da se prodaja rib zaključi jutri, 14. avgusta. Urnik prodaje od 8.30 do 12.30. Na svidenje prihodnje leto.

PRODAM dva nemška ptičarja (bracco tedesco) stara 3 mesece ter podarim psičko staro 1 leto iste pasme, tel. 228212.

KUPIM knjige za 1. in 2. razred srednje šole. Tel. na št. 228766.

KUPIM suha drva za kurjavo. Tel. na št. 228766.

UGODNO prodam počitniško oziroma stanovanjsko hišo, 70 kvm bivalnega prosora, pri Šentviški gori na Tolminskem. Telefon 0038/66/75468.

DAJEM v najem v Trstu dobro upeljano slaščičarno in prodajalno kruha. Za inormacije tel. 414673 od 9. do 13. ure razen sobote in nedelje.

PRODAM hrastov plavnik 15 hektolitrov. Tel. 0481—21517.

GOSILNA Guštin iz Zgonika obvešča cenjene goste, da bo zaprta zaradi počitnic od 13. do 26. avgusta.

PRODAM superavtomatski pletilni stroj Defendi Brother, model KM—2000, z listami, malo rabljen za 700.000 lir s dogovorom za ceno. Telefon 228903 (telef. tajnic.)

SAMOSTOJNA ženska srednjih let, bi rada spoznala prijaznega, ljubeznivega, simpatičnega in poštenega moškega iz naših krajev z veseljem do plesa, izletov v gore. Pisati na Publiest — pd— Ul. dei Montecchi 6 Trst pod šifro »ne bodi sam«.

menjalnica

12. 8. 1992

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1111,95	1080.—
Nemška marka	757,15	745.—
Francoski frank	223,38	220.—
Holandski florint	671,98	660.—
Belgijski frank	36,764	35,50
Funt šterling	2139,15	2130.—
Irski šterling	2011,65	1990.—
Danska krona	196,61	194.—
Grška drahma	6,136	6.—
Kanadski dolar	932,15	880.—
Japonski jen	8,704	8,55

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Švicarski frank	839,70	835.—
Avstrijski šiling	107,615	106.—
Norveška krona	192,010	189.—
Švedska krona	208,36	205.—
Portugalski eskudo	8,862	8,40
Španska peseta	11,846	11,25
Avstralski dolar	797,70	770.—
HUF	—	10.—
ECU	1541,65	—
Slovenski tolar	—	13,50
Hrvaški dinar	—	4.—

BCTKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
Telef.: Sedež 040/67001
Agencija Domjo 831-131
Agencija Rojan 411-611
Filiala Cedad 0432/730-314

V Italiji vneto iščejo novo Marylin Monroe

TURIN - Nesmrtna Marylin Monroe bo spet zaživela na filmskem traku, tokrat z obrazom Italijanke, ki ji bo moral biti seveda čimbolj podoben. V ta namen bodo v prihodnjih dneh prerešetali vso državo, da bi odkrili dekle ali žensko, saj gre izbira od 18. do 35. leta starosti, ki bi na najbolj prepričljiv način poosebljala mit hoolywoodske zvezdnice, pa četudi nekoliko prilagojen današnjemu estetskemu okusu. To pomeni, da bo morala kandidatka za glavno vlogo v filmu meriti v višino približno meter in 62 centimetrov ter tehtati po možnosti manj kot 58 kilogramov, kolikor je namreč tehtala Marylin, ki pa bi jo danes smatrali za nekoliko debelušno.

Novo Marylin išče režiser Pier Carpi, ki se bo 20. oktobra lotil snemanja filma »La banda Kennedy«. Do takrat bo treba najti Marylinino dvojnico. Carpi se je za to nalogo poslužil posebne agencije iz Turina (Pensiero evoluzione creativa), na katero se bodo morale obrniti vse kandidatke ter ji do 20. septembra posredovati ustrezno fotografsko gradivo ter življenjske podatke. Vse, ki se potegujejo za prestižno vlogo protagonistke v Carpijevem filmu (poleg znanih zvezdnikov kot so Robert Redford, Antony Quinn in John Phillip Law), bodo porazdeljene po območjih njihovega bivanja, nakar bo 20. septembra potekala v štirih znanih diskotekah na štirih različnih koncih Italije polfinalna selekcija. V vsaki diskoteki bodo izbrali petdeset kandidatk. Dvesto finalistk pa se bo v začetku oktobra pomerilo v Turinu. Dvajset najprimernejših potegovalk za poosebljanje slavne Marylin bo prepuščenih na poskusno snemanje v Rimu, ki bo končno izbralo »ta pravo«.

Poleg že omenjenih fizičnih lastnosti bo morala imeti bodoča italijanska Marylin smisel za igralsko umetnost, morala pa bo tudi prepričati s svojo živahnostjo, željo po uspehu in eksplozivnostjo, ki so tipične lastnosti velikih osebnosti, kakršna je bila Monroe. Pot k uspehu in slavi (ter denarju) je torej odprta.

Šiškovič v Piranu

KOPER - Kulturno poletje na Obali se uspešno nadaljuje s svojo bogato in pestro ponudbo. V okviru Piranskih glasbenih večerov moramo posebej opozoriti na jutrijšnji koncert, katerega protagonist bo uveljavljeni slovenski tržaški glasbenik Črt Šiškovič (violina), ki bo skupaj z ruskim pianistom Igorjem Laskom izvajal Tartinijeve, Corellijeve in Nardinijeve skladbe. Koncert bo ob 21. uri v piranskem Križnem hodniku.

V soboto, 15. avgusta, ob 21. uri pa bo na Letnem odru portoroškega Avditorija na vrsti ljudska glasba. Na večeru istrske glasbe bodo namreč nastopili Elda Viler, Mirko Cetinski in Lidija Percan, ki jih bo spremljal orkester Camerata Labacensis pod vodstvom Bojana Adamiča.

Omeniti velja tudi jutrijšnji jazz koncert pred koprsko kavarno Loggia z nastopom vokalistke Tamare Obrovac in kitarista Žarka Živkoviča.

sklad mitje čuka

jelka cvelbar

Naš dojenček ponoči noče spati

Premalo spanja lahko ogrozi telesno in duševno ravnotežje. Tako vsaj pravijo zdravniki. Torej kaj narediti, ko otrok ne pusti matere, da bi ponoči spala?

Prvo noč še nekako preživimo: mati jo jemlje športno in upa, da gre le za kratkotrajno spremembo. Druga noč je hujša: odzivamo se apatično, vseeno nam je in nič nas ne mika. Tretjo noč pa smo vznemirjeni in slišimo prisluhe tam, kjer ni zvoka. Za tem se noč za nočjo samo še slabša, včasih doživljamo blodnje. Podnevi imamo zatekle oči, drgetanje, bolečine v sklepih, včasih vidimo dvojno, zebe nas, potimo se in se le s težavo koncentriramo.

Držati budne nasprotnike, da bi jih onemogočili, je navada, ki se vleče že iz starega veka. Toda materam postane to z nespečimi otroki vsakdanjik. Seveda je skoraj samo po sebi razumljivo, da noči, ki jih doživlja mati, niso popolno bedenje, toda pretežni del noči je izgubljen za spanje. Ko se to ponavlja tedne in mesece, ko otrok spi nemirno, zbuja se, kliče, hodi, zamenja dan za noč, prav gotovo prej ali slej mater mine potrpljenje in utrujeni živci izzovejo nestrpen krik: »Spi že vendar enkrat!«

Spanje je življenjsko važno. Tako nas učijo izvedenci. Med spanjem si odpočijeta telo in duh in nabereta nove energije za naslednji dan. To pa je mogoče, če spanca ne prekinjamo. Eno je, če lahko mati spi več ur zaporedoma, drugo pa, če mora večkrat vstajati iz postelje. Za vstajanje mora namreč človeško telo aktivirati nekatere hormone, ki ga kemično zbudijo. To pa je za telo velikanski napor - posledice se lahko poznajo na srcu. To je seveda tudi razlaga, zakaj človek pol ali celo uro še poležava, od takrat, ko je odprl oči.

Kakšna velikanska razlika, če moraš v trenutku iz spanja skočiti v budno stanje, da bi šel k jokajočemu otroku!

Če se dolgo ponavlja, povzroča tako zbujanje kasneje motnje v spanju. Kaj lahko torej matere storijo, ko jih otrok po več tednov budi sredi noči?

Vedenja otroka ne bomo mogli spremeniti. Navadno ne gre le za nemirno spanje. Največkrat, in raziskave to potrjujejo, gre za otroka, ki je svoje starše že v prvem letu življenja obdaril z nemirnimi nočmi, čeprav je popolnoma zdrav. Njegovo neredno spanje je pač del njegovega razvoja. Majhni otroci in seveda dojenčki ne potrebujejo še dolgega nočnega neprekinjenega spanja. Lahko si odpočijejo s pomočjo kratkotrajnih in krajših odmerkov spanja.

Če torej mati želi izboljšati lastno spanje, potem mora začeti pri sami sebi. Nič se vam naj ne zdi smešno začeti razmišljati o tem, kako težko delo opravljate, ko ponoči vstajate zaradi otroka. Zato pa naj gospodinje ne poskušajo čez dan opravljati svojega hišnega dela v enaki meri kot prej, kajti to bi bilo nerealistično početje in bi mater preobremenilo tako telesno kot duševno.

Izkoristite čas: vsakič, ko otrok spi, tudi sami lezite in skušajte počivati ali zaspati. Na vse ostalo pozabite.

Ker pa človek ne more zaspati na ukaz, se ne jezite, če spanec ne pride takoj. Zaprite pač oči in počivajte.

Kava in čaj nista sredstvi, s katerima bi se v takih okoliščinah bojevali proti zaspanosti. Potrebna sta le takrat, ko moraš biti zbujen zaradi neodložljivega poklicnega zmenka. Ne pozabimo, da bi lahko včasih pomislili na zamenjavo. Večinoma se žanskam dogaja, da se ponoči vedejo kot če bi bile matere samohranljivke, brez moža torej. Spanje očetov pa je sveto! prav tako kakor možje, tudi žene potrebujejo svoje spanje. Eni zato, ker jih čaka služba v uradu, druge zato, ker delajo doma

Razumni možje ne bodo gledali na pomanjkljivosti v hišnem redu, pri materi, ki ponoči vstaja in bedi, podnevi pa skuša preživeti tako, da si jemlje vse nekoliko manj obvezno. Pravzaprav se tudi v uradu dogaja, da nisi vsak dan enako storilen in uspešen. Pa še dodaten vzrok je za to: otroci zelo občutijo, če je njihova mama živčna in razdražljiva. Po potrebi naj tudi mož torej vzame nase kako prečuto noč, tudi zato, da bo mamo psihološko razbremenil. Saj je poleg noči, katerim sledi delavnik vsaj sobota taka, da drugi dan nimaš obveznosti. Če je mogoče, pa si lahko oče po potrebi vzame tudi nekaj dni dopusta.

To ima več pozitivnih učinkov: mati se bo končno naspala, oče in otrok bosta nekaj imela od tega, ker se bosta končno srečala v prav posebni situaciji, na katero nista navajena in bosta morala iz nje sama. In končno bo tudi očetu morda bolj jasno, kaj pomeni ponoči vstajati in kaj vdano prenaša njegova boljša polovica noč za nočjo.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1

6.50 Aktualno: Unomattina, vmes (7.00, 8.00, 9.00, 10.00) dnevnik 1
9.05 Nad.: Chateauvallon
10.05 Variete: Macario, storia di un comico
11.30 Nan.: E' proibito ballare
12.00 Variete: Unofortuna
12.25 Vreme in dnevnik
12.35 Nanizanka: La signora in giallo (i. A. Lansbury)
13.30 Dnevnik in Tri minute
14.00 Film: Missione in Manciuria (dram., ZDA 1966, r. John Ford, i. Anne Bancroft, Sue Lyon)
15.30 Mladinski variete: Big!
16.50 Atletika
18.00 Dnevnik 1
18.10 Nanizanka: Blue jeans
18.40 Dok.: Atlante DOC
19.40 Aktualno: Il naso di Cleopatra
19.50 Vreme in dnevnik
20.40 Variete: E adesso tocca a te... Mi raccomando (vodi Massimo Ranieri)
22.45 Nočni dnevnik
23.00 Glasba: nočni rock
24.00 Dnevnik in vreme
0.30 Atletika
1.00 Rubrika opolnoči
1.30 Film: Amanti in fuga (dram. It. 1946)

RAI 2

6.50 Aktualno: Galatheus
7.00 Nanizanke in risanke
9.30 Rubrika: Verdissimo
9.50 Film: La favola d'amore dell'Arciduca (1950)
11.30 Kratke vesti
11.35 Nan.: Lassie, 12.05 L'arca del dottor Bayer
13.00 Dnevnik in vreme
13.35 Variete: Videocomic
13.45 Nad.: La clinica della Foresta Nera, 14.35 Santa Barbara
15.20 Film: Lisa dagli occhi blu (kom., It. 1969)
17.10 Aktualno: Ristorante Italia (vodi A. Clerici)
17.25 Vesti iz MIlana
17.30 Nan.: Faber l'investigatore, nato šport
18.35 Nanizanka: il commissario Kress, nato vreme
19.45 Dnevnik in šport
20.30 Film: Dove osano le aquile (krim., VB 1969, r. Brian G. Hutton, i. Richard Burton, Clint Eastwood, Mary Ure)
23.15 Vesti in vreme
23.35 Dok.: La guerra civile americana (2. del)
0.40 Variete: Il cappello sulle 23 (8. del)
1.20 Film: Sharon's Baby

RAI 3

7.00 Sat News, pregled tiska
12.00 Film: La sfida del samurai (dram., Jap. 1961, r. Akira Kurosawa, i. Toshiro Mifune)
14.00 Deželne vesti
14.10 Popoldanski dnevnik
14.25 Glasba: Orchestra!
14.55 Koncert za Evropo
15.40 Rubrika: Bici & Bike
16.10 Drobci
17.00 Film: Casbah (pust., ZDA 1948, r. John Berry, i. Yvonne De Carlo, Tony Martin)
18.30 Risanke: BlobCartoon
18.45 Vreme in dnevnik
19.30 Deželne vesti
19.45 Drobci
20.00 Variete: Non è mai troppo tardi (vodi Gianni Ippoliti)
20.25 Nogomet: Memorial Ceravolo (finale za 1. in 2. mesto)
22.15 Drobci
22.30 Dnevnik ob 22.30
22.45 Nan.: Perry Mason: La casa di Marguerite
23.40 Posebnosti TG3
0.30 Dnevnik in vreme
0.55 Film: Notte d'estate in città (kom., Fr. 1991, r. Michelle Deville)

TV Slovenija 1

10.25 Video strani
10.35 Spored za otroke: Dimnikarček se potepa po svetu, 10.45 Pastir
11.10 Dok.: Nekoč je bilo življenje - Kosti in okostje
11.35 Ljudje in psi
12.00 Poročila
12.05 TV dnevnik BIH (pon.)
17.35 Video strani
17.45 Napovednik
17.55 Poslovne informacije
18.00 Dnevnik
18.10 Spored za otroke: Zverinice iz Rezije
18.30 Video strani
18.30 Svetovalno izobraževalna oddaja: Že veste
19.10 Risanka
19.20 Napovednik
19.30 Dnevnik, vreme in šport
20.05 Modri biser Rovinja
21.10 Dok. serija: Hollywood se jih spominja - Audrey Hepburn
22.00 Dnevnik, vreme, šport in Žarišče
22.50 Napovednik
22.55 Sova, vmes nanizanka Dragi John in nadaljevanka Krvne pravice (VB 1990, i. Brian Bovel)
0.10 Video strani

TV Koper

16.00 Film: Car divjine (dok., It. 1957)
17.20 Dok.: Sodobna umetnost
17.50 Nanizanka: Na kalifornijskih cestah
18.40 Turistični dok.: Monaco-Montecarlo
19.00 Vsedanes - TV dnevnik
19.30 Nadaljevanka: Ryan
19.55 Nan.: Joe Forrester
20.40 Film: Zeleni pašniki Wayominga (vestern, ZDA 1948, r. Luois King, i. Peggy Cummins, Charles Coburn)
22.10 Vsedanes - TV dnevnik
22.20 Glasbeni utrinek: Švedska rapsodija
22.35 Film: To dekle mora umreti (krim., Polj. 1975)

TV Slovenija 2

17.50 Sova, vmes nan. Nenadni uspehi, nad. S klovni so prišle solze
19.00 Nad.: Modro poletje
19.30 TV dnevnik BIH
20.00 Dok.: Gorski vrtovi
20.35 Tomo Česen predstavlja: Otroško plezanje
20.45 Znanost: Sile v naravi
21.10 Umetniški vrtiljak
22.05 Fil: Kaj? (It.-Fr.-Nem)

RADIO TRST A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Srečanje z Jankom Ježem; 8.50 Slovenska lahka glasba; 9.00 New Age; 10.00 Pregled tiska; 10.10 Koncert; 11.45 Odprta knjiga: Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?; 11.50 Kantavtorji; 12.00 Iz potovanja po Srednji Ameriki; 12.30 Lahka glasba; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 S festivalov; 14.30 Življenju naproti; 14.50 Orkestri; 15.00 Nadaljevanka; 15.30 Novosti iz radijske diskoteke; 16.00 Moje najljubše knjige; 16.25 Potpuri; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Četrtkova srečanja; 18.30 Blues; 19.20 Zaključek.

RADIO SLOVENIJA

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.00 Kronika; 8.05 Radio plus; 9.35 Turistični napotki; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.45 Iz tujega tiska; 15.00 Radio danes; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Studio ob 17.; 18.30 Varnostna kultura; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi; 21.05 Literarni večer; 21.45 Lepe melodije; 22.00 Zrcalo dneva; 22.30 Gremo v naravo; 22.40 Večerna podoknica; 23.05 Literarni nokturno.

RADIO KOPER (slovenski program)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30,14.30 Poročila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba in koledar; 6.30 Jutranjik; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val - Na rešetu: 8.45 Informacije; 9.00 Souvenir d'Italy; 11.00 Hladno-Toplo-Vroče; 12.00 Tropicana; 12.30 Opoldnevnik; 13.00 Jagode in podoknice; 15.00 Dance music; 15.15 Hit dneva; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasbeni desert; 16.40 Pesem tedna; 17.00 Glasba po željah; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Počitniški vrtiljak; 19.00 Prenos RS.

RADIO KOPER (italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.05 Almanah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 6.45 Kulturni koledarček; 7.45 Jutranjik; 7.50 Astrološki kotiček; 8.10 Morfej; 8.20 Block notes; 8.25 Pesem tedna; 8.45 Hiti; 9.00 Turneje; 9.35 Glasbene želje; 9.15 M kot mladi; 10.00 Pregled tiska; 10.40 Svet družine; 11.00 Sanje o počitnicah; 12.00 Glasba po željah; 13.35 Pesem tedna; 13.45 Edig Galletti; 14.00 Želja po glasbi; 14.33 Alphabet street; 16.00 Popoldne ob štirih; 16.05 Promocija plošče; 16.20 Kulturni koledarček; 16.50 Rock-slovar; 17.20 Beatlesi; 17.32 tropicana; 18.00 Discoteca; 18.30 Ista plaža...; 19.00 Souvenir d'Italy; 19.45 New age; 20.00 Nočni program.

RADIO OPČINE

7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja; 16.30 Te zanima tvoja prihodnost; 17.30 The story of...; 21.00 Radio ga ga.

CANALE 5

6.30 Aktualno: Na prvi strani
8.30 Nanizanke: Arnold, 9.00 Tutti al college, 9.30 Love Boat, 10.30 La famiglia Bradford, 11.30 I Robinson
12.00 Kviz: Il pranzo è servito
13.00 Dnevnik TG 5
13.20 Variete: Non è la RAI (vodi E. Bonaccorti)
14.00 Aktualno: Forum (vodi Rita Dalla Chiesa)
15.00 Nanizanka: New York New York - Legami familiari
16.00 Otroški variete: aktualnosti in risanke
18.00 Kviza: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna (vodi Mike Bongiorno)
20.00 Dnevnik TG 5
20.25 Variete: Il TG delle vacanze - Predstavitev
20.30 Variete: Bulli e pupe (vodita Paolo Bonolis in Antonella Elia)
22.30 Varite: Il TG delle vacanze
23.00 Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) Dnevnik TG 5
2.00 Nočni spored

RETE 4

8.30 TG 4 vesti
9.30 Nan.: Strega per amore, 9.30 La Tata e il professore - Addio a Arabella
10.00 Nad.: General Hospital, 10.30 Marcellina
11.00 Nan.: Balliamo con Licia
11.25 Otroški variete Ciao ciao in risanke
13.00 Nadaljevanka: Sentieri
13.30 TG 4 vesti
13.45 Variete: Buon pomeriggio (vodi P. Rossetti)
13.55 Nad.: Sentieri, 14.30 Maria, 15.15 Io non credo agli uomini, 15.55 Manuela, 17.00 Ines, una segretaria da amare
17.30 TG 4 vesti
17.45 Aktualno: Lui lei l'altro
18.20 Kviz: Gioco delle coppie
19.00 TG4 vesti
19.25 Rubrika o lepoti
19.30 Nad.: Gloria
20.30 Film: Il marchese del Grillo (kom., It. 1982, r. Mario Monicelli, i. Alberto Sordi, P. Stoppa)
23.00 Nan.: Avvocati a Los Angeles - Pregiudizi
24.00 TG 4 nočne vesti
0.10 Variete: Buonasera
1.15 Nanizanka: Lou Grant

ITALIA 1

6.30 Pregled tiska
6.40 Otroški variete, aktualnosti in risanke
9.05 Nan.: Il mio amico Ricky, 9.45 La casa nella prateria, 10.45 Hazzard - La montagna inesistente, 12.00 La donna bionica, 13.00 I ragazzi della 3C
14.00 Odprti studio
14.20 Film: Ma chi ti ha dato la patente? (kom., It. 1970, i. Franchi-Ingrassia)
16.00 Nanizanke: Adam 12, 16..30 I giustizieri della città - Ciak... si ammazza, 17.30 T.J. Hooker, 18.30 Riptide
19.30 Odprti studio
19.45 Studio sport in vreme
20.00 Variete: Mai dire TV
20.30 Film: Una notte in Transilvania (kom., ZDA 1985, r. Rudy De Luca, i. Jeff Goldblum)
22.30 Film: Il pronto soccorso più scatenato del mondo (kom., ZFDA 1988, r. Stuart Margolin)
0.30 Odprti studio
0.40 Pregled tiska
0.50 Studio sport
1.05 Nočni spored

ODEON

13.00 Risanke
14.00 Nan.: Heidi, Galactica, 15.30 College, Henry & Kip, Quattro donne in carriera
13.30 Nanizanka: Masquerade
17.15 Nadaljevanki: Viviana, 18.00 Veronica
19.30 Risanke: Albertone
20.00 Nan.: Laverne & Shirley
20.30 Film: Vita da marciapiede (dram., 1985, r. George Schaefer, i. Lucille Ball)
22.30 News magazine: Telefacts
23.00 Film: Sotto il cielo delle Hawaii (pust., 1938, r. Eddie Cline, i. B. Breen)

TMC

8.30 Nanizanka: Batman
9.00 Risanke in Ottovolante
10.30 Nan.: Truck Driver, Doris Day Show, 12.00 I misteri di Nancy Drew
13.00 Dnevnik TMC News
13.40 Dok.: Prijateljska narava
14.15 Variete:: Amici mostri
15.15 Nanizanka: Autostop per il cielo
16.15 Film: Come due gocce d'acqua (vestern, ZDA 1983, r. Russell Kern, i. Sunshine Parker)
18.00 Film: Il piccolo campione (pust., ZDA 1978, r. Henry Levin, i. Vera Miles, Sam Groom)
20.00 Vesti: TMC News
20.35 Nanizanka: Matlock
21.35 TV film: L'ultima frontiera (dram., ZDA 1986-87, r. Simon Wincer, i. Linda Evans, 1. del)
23.20 Rubrika: Morski planet
0.05 Vesti: TMC News
0.25 Film: L'uomo che ride (pust., It. 1965, r. Sergio Corbucci, i. Jean Sorel)
2.15 Aktualno: CNN News

TELEFRIULI

15.30 Rubrika: Quando l'Italia era di moda
16.00 Kratke vesti
16.05 Risanke
18.00 Kratke vesti
18.05 Nan.: Adderly
19.00 Večerne vesti
19.30 Nan.: L'uomo che parla ai cavalli
20.00 Dok.: Zgodovina ZDA
20.30 Film: Flagrant desir (krim., 1985)
22.45 Nočne vesti
23.30 Rubrika: Motor News

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
19.30 Dogodki in odmevi

V šestih mesecih v skupnem seštevku samo 36 prebivalcev manj

Manjše izseljevanje v prvem šestmesečju letos delno zaustavilo upadanje prebivalstva Gorice

Vest je že skoraj razveseljiva: po letih strmega demografskega padca se je v prvem šestmesečju tega leta število goriških občanov ohranilo skoraj enako, kot je bilo ob koncu lanskega leta. Potem ko smo leta in leta izgubljali na stotine prebivalcev vsako leto, je bila izguba v šestmesečju od 1. januarja do 30. junija letos skoraj neznatna: komaj 36 prebivalcev manj, v poprečju po šest na mesec. 31. decembra lani je Gorica štela skupno 38.810 občanov, po šestih mesecih pa jih je bilo v občinske matične knjige vpisanih 38.774.

Podrobnejši vpogled v obračune tako naravnih nihanj rojstev in smrti kot v migracijske tokove priseljevanja in izseljevanja nam sicer pokaže, da še ni razlogov za kakšno posebno veselje. Smrti je še vedno dvakrat več kot rojstev, manjši upad skupnega števila prebivalstva pa gre pripisati v največji meri pozitivnejšemu razmerju priseljevanja/izseljevanja. Vendar med številkami je le moč zaslediti nekaj pozitivnih trendov. Prezgodaj je torej za optimizem, lahko pa smo vsaj nekoliko manj pesimisti, kot smo bili še lani.

Izhodiščni datum za izračun števila prebivalstva je 19. oktober 1991, datum popisa prebivalstva. Takrat so v Gorici našteli skupno 38.852 prebivalcev z občutno večjo prisotnostjo žensk, ki jih je bilo 20.661, moških pa le 18.191. Do konca leta se je nato skupno število zmanjšalo še za 42 enot. V zadnjih dobrih dveh mesecih leta so namreč našteli 42 rojstev in 97 smrti (razlika je torej bila -55), priselilo se je 60 ljudi, izselilo pa 47 (razlika je +13). Ob koncu leta je torej v Gorici bilo še, kot rečeno, 38.810 prebivalcev.

Toda poglejmo sedaj premike v prvem polletju 1992. Rojstev je bilo do 30. junija 130, umrlo pa je 279 goriških občanov. Obe te številki sta nekoliko večji od polovice skupnega seštevka v prejšnjem letu. Leta 1991 so namreč v vseh 12 mesecih našteli 242 rojstev in 536 smrti. Če daje torej peščica rojstev več upati na nekoliko manj prazne šolske učilnice v naslednjih letih, je po drugi strani treba še vedno upoštevati staranje prebivalstva, zaradi katerega raste tudi število smrti. Negativna razlika ostaja zaradi tega v povprečju skoraj nespremenjena, saj je bila razlika med številom rojenih in umrlih v celem lanskem letu -294, v prvi polovici letošnjega pa -149.

Drugače je z migracijskimi tokovi, kjer Gorica sicer že stalno beleži pozitiven saldo, ki pa je letos še izrazitejši. Tako se je v prvem polletju 1992 priselilo 307 ljudi (lani v celem letu 663), izselilo pa samo 194 (lani v celem letu 567). Zaradi migracijskih tokov je torej goriška občina pridobila v šestih mesecih 113 novih občanov več, kot pa je izgubila občanov, ki so se izselili drugam. V celem lanskem letu je prirastek zaradi migracijskih tokov znašal komaj 96 enot, kar pomeni, da se je v šestih mesecih letos število prebivalcev zaradi priseljevanja/izseljevanja povečalo več kot v celem lanskem letu.

Demografsko gibanje prebivalstva v Gorici

	1992 (od 1.1. do 30.6)	1991 (celo leto)
ROJSTVA	130	242
SMRTI	279	536
RAZLIKA	—149	—294
PRISELJENI	307	663
IZSELJENI	194	567
RAZLIKA	+113	+ 96
SKUPNA RAZLIKA	— 36	—198

Nocoj na gradu prvi film 11. natečaja Sergio Amidei

Na goriškem gradu bo nocoj zaživelo prizorišče 11. filmskega natečaja Sergio Amidei. Manifestacija naj bi letos po načrtih pobudnikov prerasla v filmski festival, saj ne gre prezreti dejstva, da je to pravzaprav edini filmski natečaj posvečen scenaristiki. Čeravno živimo v času pravcate eksplozije podob in vizualne kulture, ugotavlja v predgovoru h katalogu manifestacije predsednik združenja Amidei sen. Darko Bratina, je prav kakovost pisane besede in torej filmskega scenarija bistvenega pomena za kakovost filma.

Na gradu se bodo do 21. avgusta, vsak večer ob 20.45 pod šotorom za prireditve, zvrstila predvajanja devetih filmov v tekmovalni selekciji začenši z nocojšnjim »Parenti serpenti« Maria Monicellija. Od jutri dalje bodo v viteški dvorani gradu vsak dan ob 18. uri filmi iz pregleda opusa Ageja in Scarpellija. Gre za poklon velikima scenaristoma, ki sta zrasla prav v "delavnici" goriškega scenarista Sergia Amideia, ki mu je posvečena manifestacija na gradu.

Na koncu še koristna informacija: cena posamezne vstopnice za filme v tekmovalni selekciji je 5 tisoč lir, na voljo pa je tudi abonma za vseh 9 filmov po 35 tisoč lir.

Pobuda Trgovinske zbornice za ovrednotenje vinogradništva

Na gradu bodo uredili zbirko vin dežel nekdanjega cesarstva

Na goriškem gradu v prihodnje ne bodo prirejali samo likovnih in drugih razstav, ampak bodo kompleks skušali kar se da smotrno izrabiti tudi za promocijsko dejavnost goriškega gospodarstva oziroma vinogradništva pa tudi vinogradništva nekdanjih dežel Avstroogrske. Goriška trgovinska zbornica je namreč te dni sprejela sklep da podpre pobudo za ureditev stalne zbirke kakovostnih vin iz vseh dežel nekdanjega cesarstva. Vina bodo hranili v podzemnih prostorih kraljevega stolpa.

Pobuda pomeni nadaljevanje že med lanskim sejmom Eurovite ubrane poti o ovrednotenju Goriške kot vinorodne dežele in o hkratnem povezovanju z deželami nekdanjega cesarstva. Med decembrskim sejmom so namreč obeležili stoletnico prvega mednarodnega kongresa vinarjev in vinogradnikov, ki se je odvijal prav v Gorici in ki so se ga udeležili številni strokovnjaki iz vseh dežel Mittelevrope.

Že lani so v deželni enoteki La Serenissima pripravili tudi razstavo in pokušnjo vin iz dežel nekdanje habsburškega cesarstva. Prireditev je naletela na zelo ugoden odziv. Ureditev stalne zbirke v kletnih prostorih goriškega gradu pomeni torej nekakšno nadaljevanje lanske pobude. Gre v nekem smislu za promocijo tako vinogradništva kakor turistične dejavnosti.

Možnost, da si na enem samem kraju lahko ogledaš in pokusiš (in morda tudi kupiš) vina iz tako širokega geografskega območja bo nedvomno poživljajoče vplivala na obisk tujih gostov.

Goriška trgovinska zbornica je poleg omenjene promocijske pobude na svoji zadnji seji razpravljala tudi o nekaterih drugih zadevah, med drugim o prisotnosti goriških vinogradnikov, od 14. do 19. septembra, na tednu FJK, ki bo v Montrealu in Quebec City, ob 350. obletnici ustanovitve mesta. Razpravljali so tudi o letošnji najpomembnejši sejemski prireditvi, sejmu Eurovite, ki bo v decembru in kjer bodo prisotni razstavljalci iz devetih držav.

Tudi sekcija WWF vložila ovadbo zaradi izlivanja odplak v Sočo

Izlivanje neprečiščenih industrijskih odplak v Sočo v neposredni bližini občinske prečiščevalne naprave pri Sovodnjah je v prejšnjih tednih prijavila karabinjerjem tudi goriška sekcija WWF. Prijava je šla skoraj vzporedno z drugo, ki jo je s prevzemom vzorcev vode vpričo karabinjerjev sprožil Bogdan Butkovič iz Sovodenj in ki je nato povzročila še neposredni poseg karabinjerjev posebnih enot NAS. Gre za odplake, ki se zaradi pomanjkljivih črpalk izlivajo kar iz grezničnega omrežja goriške občine, ne da bi šle skozi prečiščevalne naprave.

Ovadbo je WWF vložil 5. julija, vest pa so objavili šele včeraj. Dotlej so namreč bili prepričani, da gre za kanal "na črno", po katerem kaka industrija skrivaj spušča odplake v reko in so zato hoteli zbrati točnejše podatke pred objavo zadeve. »Še na misel nam ni prišlo«, pravijo pri WWF, »da se odplake stekajo v Sočo iz greznic goriške občine«. Potem ko je tisk v prejšnjih dneh obširno poročal o zadevi, pa so ugotovili, da gre za ene in iste odplake. O njih je predsednik sekcije WWF Marino Clemente v ovadbi karabinjerjem napisal sledeče:

»[...] Na levem bregu reke Soče, smo odkrili jarek, po katerem se stekajo v reko velike količine tekočine črnkaste barve, iz katere zaudarja skrajno neprijeten rezek smrad podoben onemu, ki ga povzročajo kemična topila. Ta snov pomaže vsak predmet, s katerim pride v dotik. V dokaz naj bo dejstvo, da je prod v bližini mesta, kjer se odpalke zlivajo v reko, povsem očrnel...«. Clemente zaradi tega prosi karabinjerje, naj ugotovijo izvor teh odpalk in naj preverijo, ali ni njihova prisotnost v nasprotju z določili zakona Merli o zaščiti vodnih tokov. O tem se bodo morali izreči, kot smo že ugotavljali v teh dneh, sodni organi, ki bodo morali ugotoviti, ali je zaradi tega kdo na Goriški občini tudi kazensko odgovoren. In ne le zaradi tega: te dni so karabinjerji prevzeli tudi nekaj vzorcev tekočine, ki se izliva iz občinskega depuratorja. Zdi se namreč, da naprava ne deluje, kot bi morala, in da se odplake celo iz depuratorja zlivajo v reko delno neprečiščene.

čestitke

Danes praznuje 80. rojstni dan MARIO MARAŽ iz Števerjana. Obilo sreče in zdravja mu želijo teř kličejo še na mnoga leta žena Danica in hčeri z družinama.

kino

Gorica

GRAD (Teatro Tenda) 11. pregled Amidei: 20.45 »Parenti serpenti«. Režija Mario Monicelli.

Jutri: Pregled Age-Scarpelli v grofovi dvorani na gradu: 18.00 »Totò e Carolina«. Rež. M. Monicelli. Tekmovalni spored: 20.45 »Riff-raff«. Režija Ken Loach.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Bassi Thea - Raštel 52 - tel. 533349.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Občinska 1 - Ul. Terenziana 26 - tel. 482787.

pogrebi

Danes v Gorici ob 11.30 Marko Kovačič iz bolnišnice Janeza od Boga v cerkev Srca Jezusovega in na pokopališče v Pevmi.

V Katoliški knjigarni smo povprašali, katere knjige gredo najbolj v prodajo v poletnem času

Največ zanimanja za aktualne naslove in mladinske knjige

Čez poletje skušamo vsi prebrati vsaj eno knjigo, tako si vsaj obljubljamo, ko se odpravljamo na dopust. Knjiga pa postaja vsak dan bolj predmet, ki z branjem nima več dosti skupnega, saj pogosto krasi naše knjižne police, pod katerimi kraljuje televizija. Poskušali smo zvedeti kaj več o tem, kaj goriški Slovenci kupujejo in prebirajo. Gotovo je pravšnji kraj za tako poizvedovanje Katoliška knjigarna. Pri tem pa je treba upoštevati tudi dejstvo, da je Nova Gorica zelo blizu in zato mnogi kupujejo slovenske knjige v tamkajšni knjigarni, ker se to tudi bolj splača.

Prav to je bilo prvo vprašanje, ki smo ga zastavili prodajalcu Martinu Komjancu v Katoliški knjigarni. Vprašali smo ga namreč, kako je možno, da so slovenske knjige v Katoliški knjigarni veliko dražje kot v Sloveniji. Martin je prijazno in potrpežljivo odgovoril na vprašanje, ki so mu ga zastavili že velikokrat goriški bralci. Povedal je, da jim slovenske knjige pošilja Mladinska knjiga iz Ljubljane po pošti in da poračunava in menjava liro po slovenskem tečaju, ki je v veljavi na dan pošiljke. Menjava pa je v Sloveniji za liro slabša kot v Italiji in tu nastane prva razlika v ceni. Carinskih dajatev na knjige ni, potrebno je plačati samo davek IVA v višini 4 do 5 odstotkov vrednosti knjige. K temu dodajte poštnino in še kaj in nova cena je tu: knjiga postane dosti dražja, kot pa je v Sloveniji.

Na vprašanje, katera knjiga se zadnje čase najbolje prodaja, je Komjanc odvrnil, da je to knjiga Janeza Janše Premiki, ki je tudi na Slovenskem razburila duhove. Že v prednaročilu so jih veliko prodali, sedaj jih trenutno nimajo na zalogi, ker so jih okrog petdeset prodali takoj po predstavitvi knjige v Števerjanu. Za knjigo se najbolj zanimajo politiki in duhovniki ter profesorji.

Sicer pa v Katoliški knjigarni prodajo največ učbenikov tako slovenskim strankam iz Italije kot kupcem iz Slovenije. Slednji kupujejo predvsem tečaje italijanščine za srednje in višje šole ter knjige goriške Mohorjeve družbe, ki stanejo manj kot v Sloveniji. Zelo veliko so prodali obeh knjig, ki jih je spisal duhovnik Jožko Kragelj: Moje celice, ki jo je izdala Družina iz Ljubljane, in Simon iz Ruta, goriške Mohorjeve družbe. Prodajo tudi veliko knjig, ki jih tiskajo v Argentini, na žalost pa je nanje potrebno dolgo čakati.

Mladi bralci zelo radi segajo po knjigah Mladinske založbe iz Slovenije, ki je izdala in zelo uspešno prodala serijo mladinskih knjig pod skupnim naslovom Pet prijateljev. Knjig iz te zbirke so v Katoliški knjigarni prodali veliko in jih sedaj nimajo več. Dobro pa se prodajajo tudi nove mladinske knjige iste založbe s skupnim naslovom Skrivnosti.

V Katoliški knjigarni so nam tudi povedali, da prodajo precej molitvenikov in cerkvenih knjig, še najbolj pa grejo v promet velike slovenske knjige, ki so običajno zelo lepo ilustrirane, kot so: Lepa Slovenija, Orgle v slovenskih cerkvah, Dolina reke Soče in podobne monografske luksuzne izdaje knjig, ki jih ljudje navadno podarijo.

Tudi v Katoliški knjigarni torej prodajajo podobno kot v Sloveniji najbolj knjigo, ki je sedaj aktualna in slovenski bestseller. Druge knjige, ki se dobro prodajajo, pa so odraz slovenskega kupca, ki ima še vedno kult knjige, saj raje seže po lepo vezani knjigi in zanjo odšteje dosti več denarja, kot pa da bi kupil žepno in zato nujno revnejšo izdajo.

Na sliki (foto Paljk) **Martin Komjanc.**

Na Goriškem gradu do 4. oktobra zanimiva likovna razstava

Jettmar in slikarji naše dežele v času secesije in simbolizma

JURIJ PALJK

Na goriškem gradu so pred kratkim odprli osrednjo likovno razstavo letošnjega poletja z naslovom: »Simbolismo e Secessione — Jettmar ai confini dell'Impero« (Simbolizem in secesija — Jettmar na meji cesarstva«.

Razstava, ki bo gotovo privabila veliko število ljubiteljev umetnosti, bo odprta do 4. oktobra in spada med večje razstave letošnjega leta v naši deželi. Razstavo so organizirali Odbor za kulturo goriške Občine, goriška Pokrajina s pomočjo deželne uprave in kot glavni sponzor je tokrat nastopila Goriška hranilnica, ki se je s tem dejanjem prvič predstavila občinstvu kot delniška družba.

Razstavo je uredila in pripravila umetnostna zgodovinarka Annalia Delneri, ki je tudi prispevala enega od esejev v lep katalog razstave, ki ga je izdala založba Edizioni Coop. Mitt. Ostale eseje so v lični katalog napisali še Gerbert Frodl, Otto Jettmar, Maria Marcetti, Isabella Reale in Walter Zettl.

V lepih razstavnih prostorih si lahko ogledamo okrog šestdeset velikih platen in grafik. Razstava postavlja pred gledalca primerjavo med slikarstvom Rudolfa Jettmarja in sodobnim slikarstvom naše dežele v času secesije in simbolizma. To je čas, ki je prinesel v likovno umetnost veliko novosti v vseh še tako nasprotnih si slogih. Gre za čas med koncem 19. in začetkom 20. stoletja, ki mu preprosteje pravimo secesija. Že sama beseda nam pove, da so se predstavniki te smeri v likovni umetnosti hoteli odcepiti od starega pojmovanja umetnosti. Rudolf Jettmar je idealen predstavnik secesijske dunajske umetnosti, čeprav ne doseže višin kakega Klimta ali pa Schielejeve umetnosti. Jettmar je odličen grafik in malce slabši slikar, kar se na razstavi tudi vidi, vseeno pa je eden vidnejših predstavnikov secesije na Dunaju na prelomu 19. stoletja v dvajseto. Razstava hoče prikazati, kako je v bistvu bila umetnost takrat edina združevalna sila med pripadniki različnih narodov in idej. Slikarji, ki predstavljajo Furlanijo-Julijsko krajino, so namreč takrat živeli v avstroogrskem cesarstvu in tudi v italijanski kraljevini, a so bili dobro seznanjeni z modernimi tokovi v likovni umetnosti. Lahko bi rekli, da so bile protiutež Dunaju Benetke, ki so odigrale takrat izredno vlogo.

Za Jettmarjevo likovno formacijo so prav tako kot študij na akademiji lepih umetnosti na Dunaju pomembni tudi dolgi študijski izleti—potovanja v Italijo. Med temi potovanji je velikokrat prišel tudi na današnje ozemlje Furlanije-Julijske krajine in bil velikokrat gost grofov Thurn und Taxis v Devinu. Jettmar je v Devinu tudi slikal in na goriški razstavi si lahko ogledate tudi njegovo sliko Devinski grad v razvalinah. V Jettmarjevem delu opažamo neko stalno napetost med novimi stilističnimi metodami in med tradicionalnim načinom slikanja, na katerega je Jettmar močno navezan. Po eni strani lahko torej v Jettmarju vidimo enega redkih dunajskih predstavnikov čistega Jugendstila, po drugi strani pa je tudi zvest tradicionalnemu evropskemu simbolističnemu realizmu, ki je bil takrat v veljavi. Na razstavi na goriškem gradu boste našli oboje, Jettmarja simbolista in Jettmarja secesionista v pravem pomenu besede. Vsekakor pa ostro gledalčevo oko kaj hitro opazi, koliko boljši je Jettamr kot grafik, saj so nekatere razstavljene umetnikove grafike izredne.

Za nas je vsekakor pomembnejši drugi del razstave, ki nam predstavi umetnike iz Furlanije-Julijske krajine, ki so delovali v času secesije. Delnerijeva, ki je razstavo dobro uredila (privoščila si je tudi posrečeno "sobo dam" ali"žensko sobo", kjer so razstavljene samo slike žensk, je uvrstila tudi imena, ki jih povprečen in tudi malo nadpovprečen ljubitelj umetnosti ne pozna, na razstavi pa so tudi razstavljena dela, ki so prvič v javnosti in že zaradi tega vredna ogleda. Tako je Delnerijeva na razstavo uvrstila slikarje iz naše dežele, ki po njenem mnenju najbolje predstavljajo duh secesije in simbolizma, pa čeprav so takrat živeli v dveh različnih in med seboj sprtih državah. Guido Marussig in njegov bratranec Piero Marussig, Vito Timmel, Santo Bidoli, Adolfo Levier, Glauco Cambon, Arturo Nathan, Antonio Camaur, Vittorio Cadel, Arturo Marion Colavini in Gino Parin so imena slikarjev, katerih dela je Delnerijeva uvrstila na razstavo. Seveda je treba tudi omeniti, da so nekatera imena odsotna, ker so lastniki njihovih del ostali hladni do pobude in niso bili pripravljeni posoditi umetniških del za razstavo na goriškem gradu.

Slikarji iz naše dežele prijetno presenetijo vsakogar, včasih tako prijetno, da se človek vpraša, zakaj zanje do sedaj skorajda nismo vedeli, ne poznali njihovih del. To velja predvsem za sliko Tržačana Glauca Calamboja, ki nosi naslov Salammbò in za portrete Gina Parinija, ki so na gradu predstavljeni prvič v javnosti.

Rudolf Jettmar: Devinski grad (1902)

glosa jože pirjevec

Kje pa je Slovenija če ne vsa v Evropi?

Prvo nedeljo v avgustu sem imel v Žabnicah pod Višarjami kratko predavanje za slovenske katoliške emigrante, na njihovem vsakoletnem srečanju. Organizatorji so me povabili, naj govorim na temo: »Usmerjanje slovenske politike proti Evropi od l. 1945«. Privolil sem, čeprav sem vedel, da moje teze marsikomu ne bodo všeč. Nisem se zmotil. Po mojem nastopu je prišlo do dokaj živčne debate, naslednjega dne pa me je tržaški radio v svojem poročilu obtožil, da sem podal apologijo starega režima v Jugoslaviji. Naj v kratkih besedah obnovim, kar sem rekel.

Začel sem z ugotovitvijo, da mi dvojnost Slovenija - Evropa ni bila nikoli blizu. Ta dvojnost predpostavlja namreč, da Slovenija ni prav gotova, ali je del Evrope ali ni, pa tudi pripisuje Evropi neko civilizacijsko polnost, ki je nima. Slovenija, sem dejal, je vsa v Evropi in z njo deli njeno luč in blato, vrednote svobode, bratstva in enakosti, pa tudi Hitlerja, Stalina in Mussolinija. Zanemarjanje dejstva, da Evropa nosi v sebi dobro in slabo obenem, je narekovala marsikatero politično napako, ki je izvirala iz prepričanja, da se bomo mogli slabemu izgoniti, ker smo geografsko preveč blizu Evropi luči, da bi nas Antievropa senc mogla pogoltniti. Berimo, na primer, kaj je zapisal Kocbek l. 1941 v svojem dnevniku: »Do evropskega socializma bo prišlo z mnogo večjim upoštevanjem narave in zgodovine, kakor smo to videli v ruskem primeru, z intenzivnejšim povezovanjem teorije in prakse, z novim razmerjem do mita in kritike. Med novimi oblikami, ki jih mora marksizem-leninizem ustvariti v Evropi, bo brez dvoma relativnejše razmerje do doktrine in svobodnejše razmerje do življenjskega gradiva. Evropska socialistična družba bo nujno vključila vase stare kulture in tradicije, bogato tehnično in moralno izkušnjo, številne narode in njihove različne filozofske, umetnostne in verske koncepcije. Evropski socializem nikakor ne bo moral na družbeni homogenosti ustvariti tudi nazorske«.

Tako Kocbek. Pa tudi naši komunisti niso bili daleč od njegovega prepričanja, da bo »evropski« socializem drugačen od »ruskega«. Stari Bebler mi je pravil, da je v Parizu pred vojno opozoril Kardelja na to, kar se dogaja v Sovjetski zvezi, na strahoto Stalinovega trinoštva. Kardelj mu je baje pomirjujoče rekel: »Pri nas bo drugače.« Seveda ni bilo drugače, in ko se je Kocbek po zmagi tega zavedel, je zgrožen zapisal: »Partija je pozabila, da je v Evropi, da mora imeti več obzira na mnogovrstnost življenja in duha kakor v Rusiji, da je naša revolucija specifična, da se začenja ponašati amoralno, da pozablja na pomoč svojih zaveznikov, da brede v brutalnost in vulgarnost najprimitivnejših, da v intelektualcih ustvarja demoralizacijo in sterilnost, da na podeželju uvaja brezmejne strasti (sovraštvo, sila, laž, osebni ekscesi).«

Partija je pozabila, da je v Evropi? Nič ni pozabila, saj se je obnašala prav po evropsko, nič slabše, kot so se obnašali totalitarni režimi z nasprotnim predznakom, ki so malo prej strašili po naših tleh. Edina razlika med njo in fašizmom in nacizmom je bila v tem, da je imela v sebi mesijanski naboj, ki ji ni dovolil, da bi se povsem pogreznila v brezno evropskega blata.

(1 - dalje prihodnjič)

Aktualno razmišljanje o vlogi in pomenu prevajalske službe na dvojezičnem območju

O prevajanju in prevodih, predvsem slabih

LELJA REHAR SANCIN

V javnosti se je pojavilo obvestilo tržaške Zbornice za trgovino, industrijo, obrtništvo in kmetijstvo o novih oz. spremenjenih predpisih glede dodelitve bencina po znižani ceni. Slovenski prevod tega obvestila, ki je bil objavljen v nedeljo, 26. julija tudi v Primorskem dnevniku, je zgleden primer, kakšno prevedeno uradno obvestilo ne bi smelo biti. Jezikovnih napak in spodrsljajev je v tekstu toliko, da ga je skorajda nemogoče zadovoljivo popraviti, o jezikovnem čutu in duhu slovenskega jezika pa sploh ni mogoče govoriti. Vse skupaj bi bilo treba na novo napisati oz. prevesti, da bi zvenelo slovensko in ne tuje. Ob tem se nam nehote zastavlja vprašanje o prevajalcih, o prevajanju in o prevajalski službi. V Trstu imamo celo Visoko (in ne Višjo, kot nepoučeni pogosto navajajo) šolo za prevajalce in tolmače, ki že dolga desetletja pošilja visoko kvalificiran prevajalski kader v vse, tudi najvišje mednarodne organizacije. Na tej šoli si lahko slušatelj izbere tudi slovenski jezik in diplomira oz. si pridobi naslov doktor tudi na podlagi zagovora disertacije, ki zadeva problematiko slovenskega jezika oz. prevajalskih problemov v zvezi z njim. Do tod bi torej bilo vse v redu in prav. Slabše pa je, ko gre za delo. Če odštejemo mednarodne organizme, je pri nas sorazmerno malo delovnih ponudb za to stroko. V Trstu javne uprave delovna mesta prevajalcev celo ukinjajo. V obmejnem mestu torej, kjer bi človek pričakoval na vsakem koraku dobro organizirano prevajalsko službo, izdelano strokovno izrazje in visoko profesionalnost, se moramo na žalost ob marsikaterem slovenskem prevodu naravnost zgroziti in vprašati, kako je kaj takega na dvojezičnem področju, in samo nekaj korakov od meje, sploh mogoče?!

Letošnje obvestilo Trgovinske zbornice ni prvi takšen prevod te ustanove. Podoben je bil nalepljen že lani na nekaterih tržaških ulicah, pa tudi v predmestjih in okoliških vaseh, kjer je javno razkazoval vso svojo jezikovno bedo in pomanjkanje vsakršnega čuta za primerno in pravilno izražanje, obenem pa površnost tistih, ki so se z njim zadovoljili, ga oddali ali pa sprejeli in dali natisniti v takšni obliki. Pričakovati je bilo, da se bo kdo od bralcev oglasil, obvestil o neprimernosti prevoda zbornico ali katerega od funkcionarjev, kar bi privedlo do novega in boljšega prevoda, saj ta podpisniku ne dela časti. Zgodilo pa se ni nič. Medtem ko smo skorajda pedantno občutljivi za vsako napakico ali samo manj primeren izraz v kakršnemkoli italijanskem tekstu, gremo sami brezbrižno in slepo mimo jezikovnih skrpucal, kakor da bi bila slovenščina uboga pastorka, ki mora mirno prenašati vsakršno mrcvarjenje in posiljevanje, vsa zadovoljna že zaradi samega dejstva, da se je kdo spomnil nanjo in ji dovolil pokukati na beli dan, kar z drugimi besedami pomeni objavo v javnosti.

Pred približno letom dni so bila na goriški železniški postaji nalepljena tipkana navodila za avtomatsko iskanje najugodnejše zveze med dvema krajema. Pod naslovom Digiplan »Grafico« je slovenskega uporabnika presenetil podnaslov »Poročila o voznih redih vlakov iz te postaje proti krajih pokazanih na razpredelnici«. Takoj za tem so bile »pouke rabe« in seveda vsa potrebna navodila, ki so se glasila takole: »1. izbirati jezik, ki zanima; 2. potipati, po neki sekundi, predal relativen postaji prihoda, ki zanima; 3. če vprašamo iz monitorja, izbirati sektor voznega reda, ki zanima; 4. za doseg tarife, ki zanima, potipati primeren predal«, in tako naprej. Verjetno je že sam ta zgled dovolj zanimiv in tudi poučen, da se ob njem zamislimo. Lahko bi sicer v tem stilu nadaljevali natanko tako, kakor je bilo na železniški postaji napisano, s čimer pa bi verjetno pokvarili dan tistim, ki jim je slovenski materni jezik pri srcu in se že dolgo, na žalost največkrat brezuspešno, trudijo, da bi stvari premaknili z mrtve točke in priborili slovenščini tudi v Trstu tisto veljavo in spoštovanje, ki ji po vsej pravici gre.

No, na goriški železniški postaji teh »vzornih« navodil ni več. Tudi boljših ne. Ali so jih umaknili zaradi pripomb glede slabega prevoda ali zato, ker je že slovenski jezik sam dovolj bodel v oči, lahko samo ugibamo.

V ul. Roma ali v Rimski ulici (tako ime bi nosila kje v Kopru ali Piranu) lahko mimoidoči v izložbenem oknu neke ugledne banke preberejo takle reklamni oglas: »Želimo obvestiti cenjene turiste, da je pri nas mogoče odpirati devizne račune brez posebnih formalnosti in dobro obrestovane, na primer obresti na Deutsche Mark račune so sedaj... %(odstotkov), medtem ko na U.S. Dollar račune so ...%. Za podrobnejše informacije vabimo vas vstopiti.«

Kaj vse lahko preberemo v izložbenih oknih raznih pogrošnih trgovin, ki lovijo slovenske kupce, bi bilo za naštevanje predolgo, a v teh primerih gre večinoma za nižjo raven podjetij, medtem ko tega ne moremo trditi in prav zato tudi ne opravičiti, ko gre za ugleden bančni zavod, za Trgovinsko zbornico ali Direkcijo državnih železnic. Ni dovolj, da pričakujemo in zahtevamo prevode, truditi se moramo tudi, da bodo ti prevodi na dostojni ravni, kar pomeni predvsem našo lastno ljubezen do jezika, zavzetost zanj in zahtevo po nenehnem izpopolnjevanju, saj je jezik živo tkivo, ki ga nikdar nihče do kraja ne spozna in osvoji.

Zavzeti se za spremembo sedanjega položaja slovenščine v Trstu pomeni vrsto pobud vsakogar in povsod, pomeni zastaviti vse svoje sile za višjo splošno jezikovno raven tostran in onstran meje, pomeni vztrajni trud - posebno mladih ljudi - za dosego strokovne kvalifikacije, pomeni številnejši vpliv naših maturantov in tudi njhovih kolegov iz matične države ne Visoko šolo za prevajalce in tolmače v Trstu, ki edina na svetu nudi - poleg enake strukture v avstrijskem Gradcu - možnost vpisa in študija slovenskega jezika. Gre za pomemben študij, ki odpira vrata tudi v prevajalski poklic na mednarodnem diplomatskem prizorišču. Mlada država Slovenija prevajalce nujno potrebuje, potrebuje pa jih tudi vsaka država, ki bo z njo navezala politične, gospodarske ali kulturne stike, torej tudi Italija. Prevajalce in tolmače potrebujeta Svet Evrope in Evropska gospodarska skupnost kakor tudi vse svetovne mednarodne organizacije na najvišji ravni. Ne čakajmo torej križem rok, ker se stroke ne osvoji v nekaj mesecih. Že vrsto let na sedežih mednarodnih organizacij poudarjajo pomen majhnih jezikov in njihove perspektive za bodočnost. Zelo pogosto se omenja madžarski jezik, ker so danes Madžari na Vzhodu med najbolj prožnimi gospodarstveniki. Slovenija zaradi jugoslovanske krize še ni dosegla tiste razvojne in povezovalne vloge, ki jo upravičeno čaka. Za uspešen vstop v mednarodno areno je res potrebno znanje tujih jezikov, toda osnova vsega ostaja materni jezik in v njem mora vsak profesionalec doseči najvišjo možno stopnjo. Medtem ko se vrata tovarn marsikje zapirajo, se na stežaj odpirajo nova vrata v svet politike in gospodarskega ter kulturnega povezovanja, kar daje možnost za uspešno prevajalsko kariero.

Ivan Pregelj

TOLMINCI

Ilustriral Klavdij Palčič

XXXII.

»Kako pa,« so umrli ljudje, zlasti mlajši, ki so poznali trohico bojne rabe s sejmarskih pretepov, kjer je veljal za »dobrega« tisti, ki se je zidu držal. Edini Skoračnikar je nekaj mrmral, da je za zidom pripravneje, kamor konji ne morejo. On in še nekaj drugih, ki jih je Skoračnikar kaj lahko in hitro pridobil zase, so zasedli zid, drugi pa so se v svojih širokih klobukih zgnetli pred pokopališčem vzdolž ob zidu v nekako četverokotno gručo, ki se je kakor od lastne teže rahlo bočila niz breg. Komaj so se ljudje tako strnili, že je bilo čuti po solkanski vasi peketanje. Samcat jezdec je zavil izza vogala pri zadnji hiši, pridržal konja, ko ga je bil pognal v breg kmetom naproti in se vrgel iz sedla nekako dvajset korakov pred uporniki. Bil je droben mož z nelepo raslim trebuhom, očividno pisarniški človek, z okornimi naočniki na nosu kakor kak padar ali adept, in s špansko brado. Oblečen je bil v črno svileno obleko in z belimi nogavicami. Na glavi je imel nekak biret, ki je spomnil kmete na duhovniško cerkovno pokrivalo, ob strani se mu je zibal lahek rapir s pozlačenim ali zlatim ročajem.

»Bog pomagaj, kakšen Goljat,« je viknil in se zakrohotal grahovski Golja, Skoračnikar.

Jezdec je premeril z drobnimi koraki razdaljo, ki ga je ločila od kmetov. Vajeti je vrgel dečku, ki je prišel z nekaterimi drugovi izza hiš in se zleknil radovedno v mlado travo ob strani.

»Kaj pa zdaj? Ali nas bo kar sam?« je vprašal nekdo med ljudmi, ki je menda hotel posnemati Skoračnikarjevo besednost.

Tedaj je mestni obstal, iskal z očmi po ljudeh, trudeč se, da bi vzbudil vtis, kako je takemu poslu vešč. Vendar ni mogel prikriti nekake nerodnosti in zadrege. Uradno, z ostrim glasom in močno tujim naglasom je zaklical:

»Izvedeli smo, v veliko žalost in začudenje, da ste se Gorjani in Tolminci spuntali in prišli oboroženi v Solkan ter da mislite napasti mirne in cesarju vdane prebivalce mesta Gorice.«

»Samo nad Bandela smo prišli,« je zaklical nekdo med ljudmi. Nekdo drug je velel: »Tišajte, naj govori! Potem bomo pa mi.« »Zlasti ta, ki druge uči pa sam ne zna molčati,« je pripomnil tretji.

Mož s pokrivalom, ki so ga še vedno radovedno ugibali kmetje, je skušal gledati ostro. Živčno nemirno je kretal roko, kakor da že govori, a je še molčal in čakal, da se ljudje pomirijo. Nato je dejal:

»Po povelju gospoda glavarjevega namestnika, visokorodnega gospoda Ivana grofa Strassolda, prihajam jaz, Ahil Brunetti, mestni sodnik, da vas zaslišim, kaj je dalo povod vašemu nepostavnemu, zavratnemu in izdajalskemu zbiranju, in da vas opozorim, da se mirno razidite, kakor je ukazal visokorodni gospod podglavar, ki je deželski namestnik samega cesarja pa ima vso oblast v deželi.«

Umolknil je in se ozrl, ali mu deček drži konja. Potem je vprašal kmete:

»Kaj boste odgovorili na povelje in vprašanje visokega gospoda podglavarja, gospoda Adama Strassolda?«

»Adama je že, zdaj bo še Abrahama poklical,« se je šalil grahovski Golja. Sodniku pa je odgovoril Martin Munih.

»Razšli se ne bomo,« je dejal. »Za odgovor se pa še ne mudi. Boste že zvedeli, ko bomo vsi skupaj.«

»Tako se govori,« je zašumelo v ljudeh.

»Premislite,« je pozival sodnik, »da je tak odgovor očiten upor proti povelju gospoda Adama grofa Strassolda, ki je glavarjev namestnik.«

»Noben upor ni,« je ugovarjal Martin. Iz svojih goriških dni, ko je šest let kopal jarke in okope in se bil privadil goriški govorici, da jo je lahko umel, dočim njegovi niso popolnoma znali. Preden je odgovarjal, je moral Martin še hitro kmetom sodnikove besede tolmačiti. Tako je postal nehote in neprisiljeno nekak pooblaščenec množice. »Počakati moramo,« je rekel, »da bomo vsi skupaj, pa počakajte še vi. Tistemu gospodu gospodu pa povejte, da ga naša reč prav nič ne briga, kakor se mi prav nič ne menimo zanj, ki ga še poznamo ne.«

Tako je povedal Martin popolnoma po pravici. Kot Tolminec ni imel pravzaprav drugega svetnega gospodarja nad seboj kakor tolminskega gospoda, ki je bil kot glavar samostojen in od goriškega neodvisen. Sodnik je molčal in mirno motril ljudi.

»Šteje nas,« se je dramil zopet v besedo grahovski Golja. »Daj mu, daj, Martin, po tisti pokrovki na glavi!«

Ljudje so se zasmejali. Sodnik se je razgrel.

»Vi, vi,« je vzkliknil hripavo, »zasmehujete me, ki me je poslal gospod gospod —«

»Ali nisem že rekel, da nam ni nič mar njihov gospod gospod?« je vprašal Munih ljudi.

»Figo nam je mar,« so potrdili.

Sodnik se je molče okrenil, zajahal konja in oddirjal.

»Dobro smo ga,« so se menili kmetje. Mohor Kacafura ni bil slab označevalec tolminskih hudih jezikov. Razne bridke, robate in celo nečedne šale in sočni dovtipi so se ukresali tisti čas med ljudmi. Utihnile so šele, ko je zavpil Skoračnikar:

»Za norca nas menda imajo. Glejte, že zopet prihaja tisti s pokrovko.«

Res je Brunetti zopet razjahal in zaklical še bolj uradno kot prej, naj se kmetje na odločno podglavarjevo povelje razidejo. Bil je dramatično razigran.

»Via, andate domov,« je klical v razburjenosti mešaje talijansko in domačo besedo, »kaj bo rekla vaša žena, vaša moglie, sestra e sorella!«

Strupeno je pogledal po strani, ko je čul, da se mu smeje solkanska dečad. Prijel je nekam slovesno za ročaj pri svoji gosposki sablji.

»Finalmente! Upirate se torej do konca, ne marate se raziti?« je zavpil.

Z debelo šalo je odgovoril grahovski Golja, naj ne šegeta sablje pa naj hiti v grm, da ne bo prepozno za njegove židane hlače. Zopet so se solkanski paglavci zasmejali. Sodnik je zbledel od jeze in se komaj premagal, da ni planil za otroki. Nato se je naglo vzpel na konja in odhajal. Ljudje zdaj niso več pravili šal. Čutili so, da se bo nekaj zgodilo. V resnici se je razleglo novo peketanje po Solkanu. Solkanska dečad se je previdno oddaljila. Pred kmete je vzhajalo troje jezdecev.

»Poglejte,« je zavpliv Golja, »ali ga poznate? Biriča ste prej pustili k njemu, zato pa hodijo zdaj, da bi nas vrnili.«

»Tolminski grof,« je šla beseda med ljudmi.

Res je bil Jakob Anton Coronini. Spremljala sta ga plemiča Ivan Pavle Radetič pa podglavarjev kancelist Morelli.

Grof je pognal konja tik pred kmete. V majhni razdalji za njim sta obstala spremljevalca. Kmetje se niso zganili. Grof je osupnil. Videl je, da je komaj deset ljudi seglo sramežljivo po klobuke. Ne da bi razjahal, je rekel:

»Poznate me in veste, da imam oblast. Zapovem vam, da se razidite!«

Ljudje so molčali. Nekdo je zaklical, naj govori Martin Munih.

Martin Munih je stopil pred vrsto in se dotaknil širokega klobuka. Snel ga pa ni.

»Saj smo že povedali, da se ne razidemo,« je dejal. »Ali smo komu napoti? In na prepovedancu tudi ne stojimo.«

»Kdor z mano govori, naj se odkrije,« je dejal mrko grof. Martin je stopil molče nazaj v vrsto:

»Kdor se hoče odkriti, naj govori z njim. Jaz se ne bom.«

»Tako se govori,« je rekel grahovski Golja, a previdno tiho.

»Nima ne prav,« je ugovarjal nekdo.

»Pa naj tisti govori, ki misli, da nimam prav,« je rekel Martin.

»Lapajne, kar govori,« je sunilo tedaj nekaj mož pilakarja s Šentviške gore pred vrsto grofu nasproti.

»Kdo si?« je vprašal ostro grof.

»Ubog kmet, gospod grof,« je dejal Lapajne in previdno zamolčal svoje ime. »So rekli, da z Martinom ne bodo govorili, naj pa mene vprašajo.«

»Zakaj ste tu?« je vprašal grof.

Zato, ker imamo obračun z davkarji,« je povedal Valentin.

»Tako? Ali je bil Tonin davkar?« je vprašal strupeno grof in se sam začudil, čemu je kmet pred njim prečudno vztrepetal in se ves zmedel. V splošni tišini je bilo čuti le škodoželjni Skoračnikov posmeh:

»Tako govori zdaj, govori, Valentin!«

Grof je zaigral s konjem. Lapajne je stopil naglo nazaj in dejal:

»Naj pa drugi potrde, ali smo prišli nad Bandela ali pa ne.«

Grof se je razgledoval po množici, kakor da išče znanih obrazov. Nato je zaklical:

»Lovrenc Kragulj!«

Nihče se ni odzval.

»Gregor Kobal!«

»Ga še ni,« je klical nekdo. Grof se je zdaj sam zmedel. Videlo se je, da se trudi, da bi povedal mirno:

»Povem vam, da je za tako nepostavno zbiranje z očitnim namenom upirati se s silo, trojna kazen: smrt, izgnanstvo in ječa z izgubo premoženja.«

Kmetje so molčali.

»Kot vaš gospod in glavar vam smem zapovedovati,« je dejal grof še mirneje, »da se razidite in vrnite domov. Že zato, da ste v Solkan prišli, ste zaslužili vso težko kazen. Nočem se poslužiti svoje pravice. Kot prijatelj vam velevam, da se vdajte povelju visokega gospoda glavarjevega namestnika, na čigar svetu stojite.«

Kmetje so molčali. Kot bojno geslo je bilo zašumelo med njimi: »Zdaj velja! Naj se sladka! Ne poslušajte ga! Mar smo mu! Saj vsi vemo, kako dober nam je.« Grof je spregovoril zopet in še dalje:

»Pooblastil me je gospod podglavar, naj vam povem, da je pripravljen poslušati vaše pritožbe zope davkarja Bandela. Izberite izmed sebe župane, ker sem čul, da so med vami, pa naj gredo za menoj pred gopoda namestnika, da jih zasliši. Drugi pa se vrnite domov.

Ko je rekel, je obrnil konja in se vrnil k spremljevalcema. Njegove zadnje besede niso bile iskrene. Vedel je, da pohod njegovih tlačanov nad Gorico in Bandela ne velja njemu, celo prepričevalno opravičuje pred tistimi gopodi v stanovski zbornici, ki ga prijemljejo, kako da prav Tolminci tako trdovratno odklanjajo odmerjeni jim davek na meso. Kaj vse se še utegne razviti iz upora proti Bandelu, ni slutil. Birič mu je bil sicer omenil strašno smrt njegovega uradnika Grandenta Podseli, a grof je bil to novico preslišal. Vedel je samo za Toninovo smrt. Nekaj minut se je mudil s spremljevalcema, potem je prihajal zopet bliže in dejal:

»Nadejam se, da se boste hvaležne skazali spričo izredne milosti, ki vam jo je pokazal gospod namestnik.«

Zopet je iskal med ljudmi. Da bi videl vsaj Lapajneta. Pa ta se je bil potuhnil. Martina je grof uzrl. A Martin je molčal uporno.

»Povejte mu no kako!« je zaklical v ljudeh nekdo nestrpno.

»Primož je župan,« je rekel nekdo drug. »Primož Podoreh naj stopi naprej pa pove.«

(se nadaljuje)

O zmagovalcu odločil sprint

Fondriest pred Bugnom

CLES (Trento) — Na včerajšnji predsvetovni kolesarski preizkušnji v Dolini Non se je v sprintu uveljavil domači tekmovalec Maurizio Fondriest, ki je na cilju prehitel svetovnega prvaka Giannija Bugna. Oba sta 195 km poti prevozila v 5:32,12 s poprečno hitrostjo 35,273 km na uro. Sledijo: 3. Ekimov (SND) po 1,41; 4. Giovannetti (It) 1,59; 5. Puttini (It) 2,04; 6. Vanzella (It) 2,08; 7. Ferrigato (It); 8. Golz (Nem); 9. Colagè (It); 10. Fignon (Fr), vsi isti čas.

Dirka se je odločila na zadnjem delu poti (14 km), ki so ga morali prevoziti petkrat, potem ko je bil ritem na prvem delu proge dokaj umirjen. Več kolesarjev je poskušalo pobeg, eden od teh pa je bil tudi Fignon. Odločilni napad je sprožil Fondriest, ko je do kraja manjkalo okrog 20 km. Prehitel je Fignona, a za njim se je pognal Bugno in oba sta zatem sama nadaljevala do cilja.

Tehnični komisar Alfredo Martini je bil po dirki dokaj zadocoljen, zlasti s formo, ki sta jo pokazala Fondriest in Bugno, pa tudi Argentin (zlasti v vožnji v hrib) ter Giovannetti, ki se je izkazal v finalu.

O ostalih možnih kandidatih za reprezentanco (trinajst ter dve rezervi) Martini ni hotel nič povedati: Za odhod v Španijo pa naj bi bili zanesljivi potniki Bugno, Fondriest, Chiappucci, Chioccioli, Argentin in Giovannetti. Vsa imena pa bodo znana 25. avgusta, po dirki »Tre Valli Varesine«.

Medtem ko Maradona poudarja človeško plat

V ozadju dokaj verjetno le pogodbe s sponsorji

NEAPELJ — Pri Napoliju včeraj niso sporočili nič uradnega v zvezi z morebitnim povratkom Maradone. Očitno morajo podrobno preučiti pogoje, ki jih je iznesel Marco Franco, menežer argentinskega asa, a teh pogojev je kar precej. Velik poudarek naj bi bil zlasti na človeškem vidiku, medtem ko naj bi ekonomska plat ne bila odločilnega pomena.

Prav na človeški plati se je zaustavil tudi Maradona, ki je zlasti naglasil, da so predstavniki Napolija na pogovorih s Francom imeli pred očmi le pogodbo in nič drugega, »kot da bi bil jaz kak suženj«.

Verjetno pa pri vsej zadevi le ne gre za nič čustvenega. Franco je namreč poudaril, da bi se Maradona, v primeru povratka, ustavil v Evropi vsaj dve leti. Podjetja, ki ga sponsorizirajo, namreč niso razveljavila pogodb in so čakala na njegov morebitni povratek. Te pogodbe pa predvidevajo, da mora Maradona igrati v Evropi še dve leti, če pa bi se Maradona tega ne držal, mora povrniti škodo. Franco tega ni povedal, vendar je jasno, da so eden osnovnih razlogov, ki so Maradono silili, da je najprej sanjal o Sevilli in Olympiqueju in da je sedaj, čeprav nerad, sprejel možnost igranja z Napolijem, prav pogodbe s sponsorji.

V Neaplju so nekateri navdušeni nad novicami o morebitnem povratku Maradone, drugi pa izražajo pomisleke, zlasti glede na zahteve, da ne bi treniral, da bi igral samo važnejše tekme, da bi imel izredna dovoljenja. Vse to, pravijo, bi lahko vneslo nemir v ambient in porušilo ravnotežja, ki so jih s težavo dosegli.

Sredozemski pokal

GENOVA — V prvi tekmi za nogometni Sredozemski pokal (srečanja trajajo le 45 minut) je Genoa z 1:0 premagala Napoli, slednji pa je v drugem nastopu z 2:0 odpravil Milan.

Med ekipami A lige je bila včeraj zaposlena tudi Roma, in sicer v Nemčiji, kjer je s 3:0 premagala tamkajšnje moštvo Bocholt (slednje nastopa v 3. ligi).

V Lignanu 2. etapa SP v »beach volleyu«

VIDEM — V Lignanu Sabbiadoro bo od 18. do 23. avgusta italijanska etapa svetovnega prvenstva v »beach volleyu«, ki se bo pričelo danes v Španiji in ki se bo konec meseca nadaljevalo na Japonskem, septembra v ZDA, januarja v Avstraliji ter končalo februarja 1993 v Braziliji.

Italijansko etapo so predstavili na včerajšnji tiskovni konferenci v Vidmu, kjer so bili glavni koordinator Angelo Squeo, odbornik za šport F-JK Adino Cisilino, predstavnika letovišča-rske ustanove ter Občine Lignano.

Na prvenstvu bodo nastopale ekipe iz 13 držav, in sicer Italije, Argentine, Avstralije, Avstrije, Brazilije, kanade, SND, Kube, Japonske, Francije, Nemčije, Španije in ZDA.

Nastopajočih dvojic je dvajset, nagradni fond za celotno prvenstvo pa znaša 100 tisoč dolarjev (prvouvrščeni dvojici je namenjenih 24 tisoč dolarjev).

Verodostojnost atletike se je v Barceloni zamajala

In če o vrstnih redih res odločajo sponsorji?

Ben Johnson je v Barceloni doživel popoln polom

To, da je atletika kraljica športov, je vedno bolj vprašljivo. Vse ali skoraj vse se lahko natančno izmeri in ustrezno uvrsti, v zakulisju pa nikakor ni take čistoče kot si jo atletika lasti na vseh olimpijskih igrah.

Dodeljevanje lažnih rezultatov in sodniške odločitve vsaj dvomljive vrednosti so še majhni grehi. Atletski svet mora verjetno priznati, da je boj z dopingom izgubil in postavlja se lahko celo vprašanje, če je bil ta boj sploh kdaj začet.

Kot panoga, ki zbuja največ zanimanja in ustvarja največ herojev, je postala atletika pravi raj za trgovsko reklamo, ki se sistematično poslužuje velikih zvezd. Vse se konec koncev zaključuje pri televiziji, ki je največje obveščevalno sredstvo in ki organizatorjem olimpijskih iger (in tudi drugih prireditev) plačuje mastne odškodnine za odkup pravice oddajanja. Po neskončni verižni reakciji je sedaj važen samo uspeh. Za vsako ceno. Veliko ime res lahko izgubi na zgolj športnem polju (saj bo reklama lahko hitro prešla na novega zmagovalca), nikakor pa ne more propasti njegova čast.

In tako gledamo na ekranu napihnjene kralje šprinta, medtem ko si na celih straneh čaospisov razni artikli (pijača, obutev, hrana in še kaj) »delijo« zasluge za njihov uspeh.

Ko so ped štirimi leti »odkrili« Bena Johnsona (še vedno ni bilo postavljeno vprašanje, kako je kanadski atlet brez škode prestal kontrolo na SP v Rimu), je neka finska tovarna mlečnih izdelkov (katerih Johnson zaradi oddaljenosti ni uporabljal), ki je izkoriščala njegovo ime, znatno zmanjšala obseg prodaje. Učinek se je poznal tudi pri italijanskem izdelovalcu obutve.

Pred letošnjimi OI so v ZDA ustvarili parolo »Dan ali Dave, kdo bo dobil zlato?«. Mišljen je bil deseteroboj, kjer naj bi se za odličje v Barceloni potegovala predvsem Dan O'Brien in Dave Johnson. O'Brien je imel tekmovalno nezgodo in je odpadel že doma, Dave pa je imel to smolo, da je v Barceloni pri metu krogle zabeležil tri prestope in bi bil moral ostati brez rezultata. V bistvu pa je bil izločen iz borbe za prva mesta. Na še nepojasnjen način je eden od sodnikov določil, da Johnson lahko meče še enkrat, kar je proti vsakemu pravilu, saj je bilo na počasnih posnetkih jasno videti, da je Johnson prestopil. Za sodniški poseg je bilo očitno poskrbljeno že prej, sicer bi ne mogel sodnik tako hitro in namensko ukrepati. Zanimivo je tudi, da je ta sodnik ostal skrit za javnost in ni bilo mogoče priti do nobenega njegovega pričevanja, ker je izginil kot kafra.

Če se iz atletike pomaknemo na druge »vrtičke«, bo verjetno padla v oči odločitev (sicer pravilna) plavalne zveze, da kontrolo izvedejo pri prvih treh v plavanju in še pri enem od ostalih finalistov. Čudno pa je pri tem, da je odločitev dozorela šele potem, ko so Kitajke in Rusi začeli skoraj serijsko zmagovati plavalci ZDA pa izgubljati. Prej je veljalo, da iz vsakega finala pregledajo le dva izžrebana plavalca.

In če nekoliko analiziramo skoraj božje košarkarje »dream teama«, bomo zlahka ugotovili, da je bil njihov uspeh v neverjetno boljšem skoku, s katerim so pobrali skoraj vse žoge pod koši. Če so košarkarji NBA tudi res bogovi, je nekaj takega seveda mogoče, drugače pa si je njihove mišične mase možno razložiti le kot pri Benu Johnsonu. Pri pravi kontroli bi se pri njih naprave verjetno razpočile. Na vsak način se v velikih občilih nikoli niti ni postavilo vprašanje morebitnih farmacevtskih pomoči pri ustvarjanju takih mišičnih mas. Sam Dražen Petrović izgleda sedaj veliko bolj okrogel kot je bil nekoč v Zagrebu.

V svetu velikega športa pa nevidna mafija ščiti svoje interese in usluge prodaja za protiusluge. V mrežo padejo le majhne ribe, take, ki bodo šle bolj hitro v pozabo, potem ko so zadostile statistikam, ki morajo prikazati, da je služba za konrolo proti dopingu dobro delovala.

Odmevne športne panoge so zato vsaj dvomljive v svojih vrednotah. Večjo vrednost imajo skoraj zanesljivo tiste, ki se jih opazi le ob olimpijskih igrah: boks, rokoborba in podobno. Ne da bi se pri njih ne posluževali nedovoljenih sredstev, tekmovalci pa so pri številnih »manjših« špotih uvrščeni v tesne kategorije in rokoborec s 55 kg telesne teže lahko pride do zlata, medtem ko je pri atletiki za zlato v metih potrebno vsaj 100 kg.

Statistični pregled uspehov na OI pa je za atletiko še vedno zanimiv, saj zaobjema velik del udeležencev in panogo, ki je najbolje zastopana na sklepnem delu OI. Primerjava z lasnkim SP je povsem na mestu, ker je bil tehnični program enak.

Po običajnem ključu je prišlo v poštev prvih osem v vsaki panogi z ocenami od 8 do 1. Znaten padec moči atletov bivše SZ in navpičen padec vzhodnega dela Nemčije so izkoristile ZDA in po dolgem času prišle na prvo mesto. Letos so zbrale 272 točk (lani v Tokiu 248). Nasprotno je SZ (lani prva z 281) padla na drugo mesto z 235. Nemčija je še vedno tretja, od lanskih 194 pa je ostalo le še 118 točk.

Vrednosti ostalih so bistveno manjše in se jih ne more še vključevati v sestovna ravnotežja. Vsekakor se je letos na četrto mesto povzpela Kuba, ki je zbrala 88 točk ter prehitela Veliko Britanjo in Kenijo. Sledi jim Kitajska. V Tokiu so se za tremi velesilami uvrstile Kenija (84), Velika Britaniji (76) in Francija (45).

Večkrat je bila pod drobnogledom Afrika, ki je izgledala pretirano močna bolj zaradi napihovanja njenih atletov v sredstvih javnega obveščanja kot zaradi njene realne moči. Vedno hujše razmere v državah, ki so še do pred kraktim zalagale trg s odličnimi dolgoprogaši, imajo svoje posledice. Kenija nekako vztraja, čeprav z vedno manjšim številom atletov.

Skupni delež Afrike je bil letos nekoliko slabši glede visoke kakovosti, skoraj enak SP pa pri pregledu širše osnove.

Tako je Afrika leta 1991 zbrala 37 točk pri ženskah in 155 pri moških, letos pa 36 oz. 152. Vseh kolaj je bilo 15 pri moških in 4 pri ženskah (v Tokiu so moški zbrali isto število, ženske pa samo dve). Zmag je bilo letos 5 (v Tokiu sedem).

Najbolj zaskrbljujoče pa je zmanjšanje števila držav, ki so svoj delež prispevale h končnim izkupičkom. Letos so skupni sklad ustvarile Kenija, Etiopija, Alžirija, Mozambiko, Nigerija, Maroko, Namibija in Južna Afrika (slednje v Tokiu ni bilo). Na Japonskem je bilo na seznamu devet afriških držav.

Smenice razvoja bodo v prihodnjih nekaj letih brez dvoma vodile preko Južne Afrike, ki ji je razviti svet odpustil vse grehe, čeprav je bil »apartheid« le formalno odpravljen. To pa bo tudi spodbuda za druge države, da v mejah možnosti delajo z večjo vnemo. Glede afriških uspehov pa ne smemo biti preveč idealisti. Vsi ali skoraj vsi dozorijo izven domačih meja. Afričani služijo le kot »surovina«.

Cirkuška atletika bo po OI obredla večino evropskih »svetišč«, da bi vnovčila, kar se vnovčiti da. Sezono bo zaključil svetovni pokal za celinske ali državne reprezentance. Izvedli ga bodo konec septembra v Havani na Kubi.

BRUNO KRIŽMAN

Zaradi izbire samega mesta in kompjutersko izdelane maskote

V Atlanti se morajo zagovarjati

ATLANTA — Olimpijske igre v Barceloni se niso še dobro končale, ko je zanimanje že obrnjeno v Atlanto, v ZDA, kjer bo njihova prihodnja izvedba. V Atlanti pa se mora predsednik organizacijskega odbora iger Bill Payne braniti pred nekaterimi kritikami, bodisi glede maskote kot glede same izbire mesta. »Res je, da nimamo Sredozemlja in niti Montjuica,« je poudaril, »vendar je Atlanta v čudovitem naravnem okolju, kjer ne manjka gozdov. Tudi ni res, da je naše mesto brez duše.« Zavrnil je tudi kritike na račun »Whatizita«, maskote Atlante '96, ki jo je izdelal kompjuter: »V samih dveh urah smo prodali 3.700 majic, na katerih je upodobljena.«

Pri NBC, tretji televizijski hiši po CBS in ABC, pa se medtem ubadajo s tem, kaj so jim igre prinesle v blagajno. Ugotovili so, da imajo 100 milijonov dolarjev izgube, vendar se preveč ne pritožujejo. Svojim oglaševalcem so zagotovili 15,3% gledanost programov, to številko pa so presegli (prvi teden 20,2%, zatem 17,5%). Zadovoljstvo izvira iz dejstva, da se jim je v Seulu slabo godilo, čeprav so jim tedaj tako urniki kot spored odgovarjali. Tokrat so za 30 sekund propagande zahtevali od

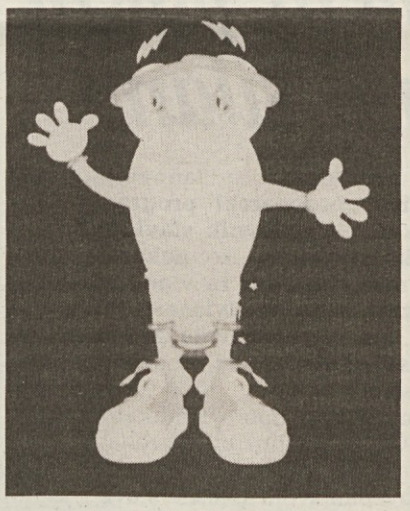

Maskota Altante '96

250 do 300.000 dolarjev, kar je zelo malo za ta ameriški network.

Strogi predpisi pa so jo zagodli britanskemu lokostrelcu Simonu Terryju, ki je v Barceloni osvojil dve bronasti odločji: ostale je brez doklade za brezposelnost za obdobje, ko je bil na tekmovanjih v Barceloni. Razlog je sila enostaven: do prispevka nimajo pravico tisti, ki so v tujini, z izjemo natančno predvidenih primerov, v katere pa Terryjev ne sodi.

Koprsko košarkarji marljivo vadijo

KOPER — Košarkarji Micom Marcusa že dalj časa vadijo pod vodstvom novega trenerja Vječeslava Kavedžije, čeprav klubsko vodstvo še ni zaokrožilo načrtovanih okrepitev. Ob 215 cm visokem novem centru Bojanu Lapovu se je za nadaljevanje kariere na Obali odločil Bojan Brodnik, dosedanji košarkar Heliosa in v pretekli sezoni drugi strelec lige. Premislil si je tudi Tomo Kraševec, ki je nekaj časa nihal med Novo Gorico in Koprom in ostaja še naprej v svojem matičnem klubu. Tako so klub zapustili le oba Gvinejca ter Rizman, Koprčani pa načrtujejo še prihod dveh novih igralcev, enega iz domačega okolja ter enega tujca, ki naj bi bil centerkrilo.

Te dni Koprčani vadijo dopoldne v Kopru, popoldne pa v športni dvorani Burja na Škofijajh, a v prihodnjih dneh bodo odpotovali na nekajdnevne priprave izven Kopra, verjetno v Topolšico. (Kreft)

iz planinskega sveta - iz planinskega sveta

Karnijske Alpe nas vabijo

Bliža se nedelja, 23. avgusta, ko se bo skupina 25 tržaških planink in planincev podala na pot v Karnijske alpe, na enotedenski izlet, ki ga je v letošnji sezoni organiziralo Slovensko planinsko društvo v Trstu.

Prireditelji so posameznim udeležencem že porazdelili program izleta, vendar je umestno, da v nekaj besedah povzamemo, kod vse se bodo planinci v tednu dni potepali. Pred sodno palačo v Trstu se bodo zbrali v nedeljo, 23. avgusta zjutraj, od koder bodo z osebnimi avtomobili odpotovali v Ravascletto in že istega dne, mimo Cresta Crostis, pripešačili do koče Marinelli. Naslednjega dne je predviden vzpon na Coglians (2780 m), prestop na avstrijsko stran in prenočevanje v koči Pichl. V torek se bodo udeleženci izleta povzpeli na Rauchkofel in po dolini Valentina dosegli prelaz Monte Croce Carnico. V sredo bodo mimo vojaškega muzeja prepešačili pot na Goro Timau in se spustili mimo jezera Pramosio do istoimenske planine. Za četrtek je predvideno prečkanje doline Cervesa do prelaza Cason di Lanza. Od tam se bodo usmerili spet na zahod in v petek prišli do kraja Timau, kjer bo penočevanjne. Zandji dan, v soboto, 29. avgusta, pa jih čaka še pot do Ravascletta, kjer se bo zaključil enotedenski izlet z družabnostjo pri društvenem prijatelju Sergiu D'Infantiju in s povratkom v Trst. Vsak dan bo za približno od 5 do 7 ur hoje in pot bodo zmogli vsi, ki so navajeni dolgih pohodov.

Pred odhodom na enotedenski izlet v Karnijske planine sklicujejo prireditelji sestanek vseh udeležencev v

četrtek, 20. avgusta, ob 20.30 na sedežu društva. Organizatorji bodo vsem planincem posredovali vsa potrebna navodila v zvezi s hojo in opremo ter določili tudi prostore v avtomobilih. Vsi, ki so se prijavili za izlet v Karnijske alpe, naj se udeležijo sestanka, da ne po zatem kakšnih nesporazumov. (L. A.)

obvestila

KK BOR
obvešča, da se bodo v ponedeljek, 17. t.m. na »1. maju« začeli košarkarski treningi po nalsednjem sporedu: ob 18. uri za kadete (letnika 1975/76), ob 18.30 pa za mladince (letnika 1973/74).

TPK SIRENA
organizira tečaj surfa od 17. do 21. avgusta. Informacije in vpisovanje na sedežu društva, Miramarski drevored 32, tel. 422696.

ZSŠDI
obvešča, da bo urad v Trstu do 21. avgusta odprt od 8.30 do 13.00.

Naročnina: za Italijo mesečna 23.000 Lir - Letna naročnina za 1992 znaša 276.000 lir. Poštni tekoči račun Založništva tržaškega tiska, Trst 13512348; za Slovenijo: mesečna 450 SLT (dnevna 22 SLT). Letna prednaročnina 5.000 SLT za tiste, ki jo poravnajo do 29. 2. 1992. Žiro računa 50101 - 601 - 85845, ADIT Sežana - Partizanska 75 a, telefon 067/73360; Fax 067/72441.

Oglasi: 1 trgovski modul (šir. 1 stolpec viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni 120.000 lir; ob praznikih povišek 20%; mali oglasi 850 lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu, Iva 19%. Naročila sprejemajo: iz dežele Furlanije-Julijske krajine agencija PUBLIEST Srl (vsak dan od 8.30 do 12.30), Trst, ul. Montecchi 6 - Tel. 7796-611 - Fax 768697; iz drugih dežel v Italiji podružnice SPI; iz Slovenije in Hrvaške STUDIO VISTA d.o.o., Ljubljana, tel.-fax 216155 vsak dan od 9. do 13. ure razen sobote.

primorski dnevnik

četrtek, 13. avgusta 1992

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax 0481/532958
ČEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190 - FAX 0432/730462

Odgovorni urednik **Vojimir Tavčar**

Izdaja ZTT
Tiska EDIGRAF

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

Pomoč za Bosno

ŽENEVA — Konvoji vlačilcev s humanitarno pomočjo se po zadnjem koncu tedna znova vračajo v BiH, je danes povedala predstavnica Visokega komisariata Združenih narodov za begunce v Ženevi.

Prvi konvoj, ki so ga sestavljali trije vlačilci, je že prispel v Bihać, kjer je v obroču srbskih sil od 250 do 300 tisoč prebivalcev mesta in okolice. Tu je izstovoril 24 ton moke, 6 ton rib, 2 toni olja in 10 ton sira, je povedala predstavnica za tisk Sylvana Foa in še dodala, da je drug konvoj vlačilcev, ki je krenil iz Splita, že prispel do okolice Sarajeva, vendar ne more v mesto zaradi neprestanega bombardiranja.

Sylvana Foa je tudi zanikala govorice, ki pravijo, da ima Sarajevo le še za približno dva tedna moke in povedala, da skoraj vsak dan pride na to območje, kjer živi okrog 850 tisoč ljudi, konvoj vlačilcev s humanitarno pomočjo.

Ovire za dovoz humanitarne pomoči po kopnem so v zadnjem času manjše, ker mednarodna skupnost grozi z vojaškim posegom, pa tudi zaradi pritiskov različnih posrednikov, je še povedala predstavnica za tisk Visokega komisariata za begunce v Ženevi. (STA)

Drzna pobuda dveh mladih podjetnikov iz Lenarta

Kako bodo v Slovenskih goricah ponujali italijanske specialitete

MARIBOR — Medtem, ko večina gospodarstvenikov v Mariboru in okolici tarna, da zaradi gospodarske krize v Sloveniji ni mogoče »nič narediti« in da se »nobena investicija več ne splača«, sta mlada podjetnika Jože Braček in Simon Fekonja iz Lenarta v Slovenskih goricah uresničila smel investicijski projekt, ki bo precej prispeval tudi k hitrejšemu razvoju te najmanj razvite občine v Sloveniji.

Mlada podjetnika, ki sta lastnika majhnega gostinskega lokala v Lenartu, sta se lansko leto »ojunačila« in od občine odkupila staro šolsko zgradbo ob cerkvi Svetega Antona v Cerkvenjaku - kraju, ki leži na najvišjem griču v osrčju vinorodnih Slovenskih goric. Tukaj, sredi sicer čudovitega vendar tudi dokaj nerazvitega predela Slovenije, sta v kletnih prostorih častitljive stare šolske zgradbe uredila sodobno, veliko in moderno opremljeno »Gostišče pri Antonu« s 300 sedeži, prvo in drugo nadstropje poslopja pa sta preuredila v proizvodno poslovno zgradbo.

»Cerkvenjak je turistično zagotovo zanimiv, saj leži sredi vinorodnih Slovenskih goric v trikotniku med starodavnim Ptujem, znanim zdraviliščem "Radenci" ter Mariborom, blizu pa je tudi romarski kraj Sveta Trojica. Poleg tega se od cerkve Svetega Antona vidi daleč v tri države - v Avstrijo, na Hrvaško in na Madžarsko. Ali je v tem delu naše dežele še kakšna bolj atraktivna turistična točka?« se sprašuje Jože Braček, ki je skupaj s svojim partnerjem za uresničitev drzne zamisli angažiral tudi precej kreditov - med drugim tudi iz sklada za hitrejši razvoj manj razvitih območij v Sloveniji.

»Danes je mogoče uspeti samo s smelimi potezami«, meni Simon Fekonja in dodaja, da se mnogi čudijo, zakaj sta tako veliko in moderno gostišče uredila na manj razvitem področju, kjer doslej tujih turistov niso poznali. »Najino gostišče bo zanimivo za domačine, privabljalo pa bo tudi številne tujce in poslovneže«, je prepričan v uspeh Simon Fekonja.

Največje začudenje, pa tudi zanimanje, vzbuja odločitev mladih poslovnežev, da bo specialiteta »Gostišča pri Antonu« v osrčju Štajerske - italijanska pizza. »Prleške specialitete imajo tukaj vsi doma«, pravi Jože Braček, »zato bo naše gostišče nudilo domačim obiskovalcem italijanske specialitete. Naj Prleki vidijo in poskusijo, kaj jedo drugod po svetu.« Seveda pa bo »Gostišče pri Antonu«, poudarja Braček, za turiste in lovce iz Italije, Avstrije in Madžarske imelo na voljo tudi prave domače štajerske specialitete.

Poslovno-proizvodne prostore v preurejenem šolskem poslopju bosta mlada poslovneža oddajala. Kakor kaže bo v prvem nadstropju obrat ene od slovenskih tovarn čevljev, v drugem nadstropju pa bo obrat avstrijske tovarne konfekcije ter več poslovnih prostorov.

Cerkvenjak, ki nima sedaj nobenega industrijskega obrata, bo tako »čez noč« dobil 70 novih delovnih mest za zaposlitev domačinov. O tem si še pred dvema letoma noben Cerkvenjačan niti sanjati ni upal.

»Gostišče pri Antonu« so »poskusno« že odprli na dan, ko je bila v Cerkvenjaku lani birma. Istega dne je gostišče, ki ima tri šanke, obiskalo več kot 2000 ljudi od blizu in daleč, čeprav ima cerkvenjaška fara vsega nekaj več kot 400 hišnih številk. »Le od kod so se vzeli vsi ti ljudje?«, se sprašujejo Cerkvenjačani in se pridušajo, da bodo *»te enok tudi oni šli poskusiti kaj te ali jejo toti Italijani«*. (NIA)

Pred obnovitvijo pogajanj o socialnem paktu med slovensko vlado in družbenimi silami

LJUBLJANA — Kmalu naj bi prišlo do obnovitve pogajanj med vlado, gospodarsko zbornico in sindikati o sklenitvi socialnega pakta, ki je nujno potreben, da Slovenija prebrodi svojo družbeno in gospodarsko preobrazbo z relativno trdnim socialnim mirom. Dušan Semolič, predsednik največje sindikalne zveze v Sloveniji - Zveze Svobodnih Sindikatov Slovenije (ZSSS) je optimističen glede izida pogajanj - tudi zato, ker so v pristopu k socialnemu paktu precej enotni z drugo največjo sindikalno skupino v Sloveniji Konfederacijo Neodvisnost, s katero pa je bilo v preteklosti precej razlik. Sindikati tudi poudarjajo, da je ob paktu za socialni mir potreben širši nacionalni konsenz. Bistveno za trdnost socialnega pakta je tudi določitev spodnjega praga socialne varnosti, drugače grozi socialna eksplozija. Pri tem Dušan Semolič poudarja, da je za preživetje 4-članske družine potrebno 46 tisoč tolarjev, če oba zakonca prejemata minimalno plačo košarice ne more napolniti (minimalna plača znaša 18.000 bruto) konsenz. Nevarnost, da bi taki ljudje na robu minimuma ostali izven procesov gospodarskega prestrukturiranja je realna, zato mora država zagotoviti eksistenčni minimum - drugače lahko socialna bomba eksplodira - za ostalo pa naj bi veljal dogovor med delodajalcem in delavci. O nekaterih vidikih socialnega pakta in sindikalizma se je Dušan Semolič pogovarjal s PD.

»Pakt je konflikt interesov, ki so si v navzkrižju in pot do podpisa bo še dolga. Toda, med vsemi partnerji in tudi med širšo javnostjo velja mnenje, da je pakt potreben. Prav spoznanje o potrebnosti pakta pa je temelj zmernega in realnega optimizma, po katerem bi lahko bil pakt sprejet.«

Na kateri točki se lahko pogajanja o paktu zalomijo?

»Najbolj stabilna točka pakta so plače. Pri tem sindikati ne enačimo socialnega pakta s kolektivno pogodbo, ki odreja plače in drugo, kajti socialni pakt razumemo širše predvsem v smislu zagotavljanja pravne in socialne vrednosti, ter cenejše države.«

Mar se vam ne zdi, da je prav vztrajanje sindikatov, da je treba skleniti socialni pakt paradoksalno - saj se sindikati s tem prostovoljno odrekajo svoji svobodi?

»Ni paradoksa. Cena - nespodbujanje stavk - je visoka, ni pa previsoka, kajti glede na delavce, ki so sedaj na socialnem minimumu, imamo opraviti z bombo ki tli - socialni pakt pa naj bi prinesel boljše življenje vsem«.

Ali ima podpis socialnega pakta sploh smisel ob dejstvu, da vlada svoj podpis na kolektivnih pogodbah ni spoštovala in tako - ob neobstoju pravne države - obstaja nevarnost, da bo tudi pri podpisu socialnega pakta držala figo v žepu?

»Pristop k socialnemu paktu temelji na spoznanju, da je pomemben za Slovenijo, da so njegovi cilji hitro dosegljivi in da med vsemi podpisniki vlada medsebojno zaupanje. Če tega ne bo, potem lahko eden od partnerjev odpove socialni pakt.«

Sto tisoč delavcev dela v podjetjih, ki so pred stečajem. Za sindikate bo to pereč problem. Kakšno politiko bodo sindikati vodili, da bi zaščitili interes teh delavcev?

»Dobiti je treba strokovno oceno o možnosti sanacije podjetij pred stečajem in na podlagi tega ukrepati. V sindikatih smo prepričani, da je treba ohraniti zdravo jedro znotraj teh podjetij in ta potencial izkoristiti za formiranje bolj uspešnih podjetij. Mnoga podjetja, ki so sedaj pred stečajem niso po svoji krivdi zabredla v krizo. Stečaj tudi ni tako poceni, kajti delavce je treba socialno zaščititi. Prav tako pa je treba zaščititi že uveljavljene blagovne znamke, ki jih uporabljajo nekatera podjetja pred stečajem. Tako sindikati podpiramo vlado, ki želi nekaterim takim podjetjem ponuditi še eno priložnost.«

Posebna težava slovenskega gospodarstva je neobstoj lastninske zakonodaje. Zaposleni imajo visoko stopnjo identifikacije s podjetji, v katerih delajo. Kakšna je torej sindikalna vizija lastninjenja in kaj storiti, če zakonodaje kljub vsemu kmalu ne bo ali pa bo uveljavljala tak model, ki delavcem nikakor ne bi odgovarjal?

»Najslabša možnost je sedanja, ko poteka divja privatizacija in ko sedanje stanje izkoriščajo posamezniki z močjo, oblastjo in znanjem. Model, ki bi bil v navzkrižju z interesi delavcev bi bil napačen in bi izzval konflikte. Lastninjenje naj zaščiti interes delavcev, ki so delali in so ustvarjali del premoženja, ki se naj bi lastninil.«

Pri tem Semolič omeni 62. člen kolektivne pogodbe za črno metalurgijo, ki kot model zaščite lastninskih interesov delavcev govori o tem, da ob nezmožnosti izplačevanja dela plač morajo podjetja preostanek izplačati v listinah, s katerimi bodo delavci kasneje sodelovali v procesu lastninjenja podjetja. S trenutnim osnutkom lastninske zakonodaje pa sindikati niso zadovoljni, toda ZSSS podpira gospodarski program vlade. Toda v nekaterih nedavnih stavkah (npr. v železničarski stavki) so se pokazala ostra razhajanja med sindikati in vlado, sindikati pa so dokazali svojo neodvisnost, čeprav jih je prejšnja vlada povezovala z nekaterimi levo-sredinskimi strankami, ki sedaj participirajo v vladi...

»Treba je ločiti podporo sindikatov od ciljev vlade. Če se vladini cilji uveljavljajo na račun delavcev, postanemo občutljivi. Kovinarji so že napovedali svojo splošno stavko, ki naj bi potekala jeseni, kajti v sedanjem stanju razvoja so oni v najtežjem položaju. Nekateri komentatorji so ob naši normalni sindikalni dejavnosti pognali vik in krik. To se je pokazalo 18. marca, ko smo organzirali dveurno opozorilno splošno stavko. Pri tem se je pokazalo, da sindikati bolj zaupajo v oblast demokracije kot ostali. Kljub tem ljudem si svoje pravice do odločanja o stavkah ne bomo vzeli.«

Katera pa je vladina najšibkejša točka?

»Kakor prejšnja Peterletova vlada, tudi sedanja ni zmožna v proračunu zagotoviti več sredstev za zagotavljanje aktivne zaposlovalne politike. Če bi bila tega zmožna bi bil prehod manj boleč. Pričakoval pa bi tudi več pravne zaščite delavcev.

Mislite, da bo skupščina zmožna sprejeti zakon o soodločanju, ki ga sindikati podpirajo?

»Zakon o soodločanju bi moral biti sprejet skupaj z zakonom o lastninjenju. Do tega pa verjetno ne bo prišlo. Jeseni bo parlament preveč zaseden s sprejemanjem volilne zakonodaje, kasneje pa bo prevzet od predvolilnega boja. Zakona o soodločanju verjetno ne bo tako hitro.«

Seveda vsi dogovori so lahko zaman. Glede na 100 tisoč nezaposlenih v Sloveniji je trg delovne sile zaenkrat tako velik, da lahko ogrozi vsakršno dogovarjanje o plačah in pravni zaščiti delavca. Ljudje potrebujejo delo - ne glede pod kakšnimi pogoji jim je to delo ponujeno...

»Marsikdo bo delal samo zato, da bo delal, dobival pokojnino, socialno zavarovanje itd. Toda to ni naša perspektiva. V Sloveniji je tragično, da delovna sila ni mobilna. Raven delovne usposobljenosti je majhna in marsikdo - ne glede na pogoje - ostane v podjetju samo zato, da ne bi šel na zavod za zaposlovanje. Mi zahtevamo razvoj in če razvoja ne bo, se bomo prepirali okoli tega, kako razdeliti revščino.

(NIA)

General Vasiljević v težavah

BEOGRAD — Obroč okrog nekdanjega šefa kontraobveščevalne službe JLA generala Aleksandra Vasiljevića se čedalje bolj oži. Srbske oblasti so sklenile, da mu bodo naprtile vse, kar zadnje čase ni bilo v redu. Tako so Vasiljeviću, ki je v zaporu od letošnjega 15. julija, naprtili obtožbo terorizma, spodkopavanja vojne in obrambne moči JLA in podkupovanja. Obtožujejo ga tudi, da je na nelegalen način kupil tri avtomobile znamke mazda, zase in za dva svoja sodelavca. Pri tem pa tožilci razpolagajo z dokumentom, ki priča o nakupu, le da iz tega izhaja, da so bila vozila kupljena 13. oktobra lani, se pravi na nedeljo, kar je kaj malo verjetno.

Generala Vasiljevića obtožuje tudi »osvoboditelj« Vukovarja polkovnik Veselin Šljivančanin, češ da si je prisvojil denar iz vukovarske banke. Skratka, nekdanjemu šefu Kosa bodo res skušali naprtiti vse, od vloma do ropa in posilstev.

Med drugim naj bi bil organizator afere znane pod imenom »Opera«, katere namen je bil zoperstaviti se Hrvatom na področju psihološke in propagandne vojne. Udeleženci te afere, visoki častniki nekdanje JLA, so bili aretirani pred meseci pod obtožbo trgovanja z orožjem, sovražne dejavnosti do Srbije in terorizma. Pripadniki »Opere« so baje izvedli atentat na židovsko pokopališče v Zagrebu. Namen tega atentata je bil ustvariti proti hrvaškim oblastem negodovanje v svetovni javnosti. Glede te operacije Vasiljević trdi, da za njo stojita srbska generala Žunić in Vuk Obradović, aretirani oficirji pa obtožujejo tudi nekdanjega jugoslovanskega obrambnega ministra Kadijevića in šefa generalštaba Adžića ter nekdanjega poveljnika letalstva generala Zvonka Jurjevića, ki so ga zamenjali po napadu in strmoglavljenju helikopterja OZN.